

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 28.

V Ljubljani, v soboto 16. aprila 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 6 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Boj proti slovenščini v tržaških cerkvah.

Kaj takega je mogoče le v Trstu! Da se narodnim manjšinam ne daje pravica v uradih, da v državnih zavodih tlači močnejši narod slabjšega, to se dogaja tudi drugodi po svetu. Tega pa ne najdemo drugod, kakor v Trstu, da bi se šibkejšemu narodu, ki od nekdanj stanuje v deželi, jemala pravica, poslušati v cerkvi besedo božjo v svojem jeziku, to je v Trstu le, kjer si v mestnem svetu podajata roko židovska predrznost in brezobzirni izbruh narodnega šovinizma.

Rednih propovedij je bilo v tržaških cerkvah l. 1857.: italijanskih 7, slovenskih 8, nemški 2, l. 1897. pa je bilo italijanskih 14, slovenskih 8, nemška 1. Izrednih propovedij je bilo l. 1857. italijanskih 70, slovenskih 8, nemških 18, in leta 1897. italijanskih 350, slovenskih še vedno le 8 in nemških 18. Vrh tega je na leto še 120 posebnih italijanskih propovedij pri sv. Justu. Število italijanskih propovedij se je tedaj v 40. letih silno pomnožilo, število slovenskih propovedij pa je ostalo nespremenjeno. A tudi to malo število slovenskih propovedij bode v ušesa tržaške Lahone in Žide, ki sede v mestnem svetu. Ker je škof Šterk ukazal v župni cerkvi sv. Jakoba napraviti letos duhovne vaje ne-le za Italijane in Nemce, ampak tudi za Slovence, zagnali so Italijani grozen hrup, in pričelo se je brezmejno hujskanje ljudstva proti škofu. Duša vsega hujskanja je mestni župan z mestnim svetom in kot orodja se poslužujejo židovskega lista „Piccolo“. Škofa tožijo pri vladi in pri papežu, da hoče posloveniti cerkve, sklepajo žaljive resolucije, pišejo strupene članke, pritiskajo na odvisne duhovne, katere plačuje mestna občina, da podpisujejo nezaupnice svojemu škofu, in ker je pri velikih mašah in slovesnostih v stolni cerkvi sv. Justa doslej igrala mestna godba, so prepovedali tudi nji vsako sodelovanje. Tako kruto pritiskajo na vse strani in židovski nosovi se

vtikajo v notranjo upravo cerkve ter hočejo izsiliti iz škofa ukaz, da bi prepovedal najprej sedanje slovenske duhovne vaje v cerkvi sv. Jakoba, potem pa sčasoma sploh vse slovenske propovedi v Trstu.

Že so mislili Lahoni na magistratu, da dosežejo svoj namen, ako veliki teden ne bode drgaila mestna kapela pri sv. Justu svojih poskočnic, češ ljudstvo bode razjarjeno, ko bo v cerkvi brez godbe in petja in bode napravilo zoper škofa škandale in izgrede. A tiho ni bilo v cerkvi sv. Justa, ko je škof imel zadnje dni veliko opravilo, ampak so prav lepo peli dijaki iz škofovega malega semenišča. To je bila jedna blamaža za Lahone. Drugo blamažo pa so doživeli, ko so šli k namestniku praviti, da mestna policija nekako ne more zabraniti izgredev, kateri se bodo gotovo primerili ob slovenskih pridigah v cerkvi sv. Jakoba, in ko jih je namestnik opozoril, da naj jim to ne dela sivih las, ker ima tudi on na razpolago moč, ki imajo podobo stražnikov in nosijo orožje. Ta vest jih je tem bolj spekla, ker bi jim utegnili popolnoma prekrizati načrte o pripravljenih nemirih.

Sv. Just, kjer ima škof maše, je pa od mestnega sveta degradiran. Sklenilo se je, da je letošnja veliko noč za mestni svet glavna cerkev pri sv. Jakobu, kjer vlada bolj elastični župnik Hrovatin. To cerkev je zaznamovati kot izključno italijansko posest. Zato so si dali peljati župan dr. Dompieri in mestni očetje na veliko noč svoje kosti k maši gori na hrib k sv. Jakobu na konec mesta, ne pa k sv. Justu, kjer so bile prejšnja leta vedno za nje pogrnjene klopi spredaj v cerkvi. Nebroj nakrtačenih mestnih policajev je povečevalo spreved svojih gospodarjev v novo škofovsko cerkev in fakinaža je kričala: „Viva S. Giacomo italiano!“

Komedija še ni pri kraju. Ker je škof dr. Šterk izdal pastirski list, v katerem izvrstno opravičuje svoje postopanje in dokazuje, da se s slovenskimi propovedmi pri sv. Jakobu ne dela

nikomur najmanjša krivica, povdarjajoč posebno, da imajo šentjakobski župljani pravico, slišati besedo božjo v svojem jeziku in v svoji cerkvi in da jim zaradi tega ni treba hoditi iz mesta v Škedenj, kakor zahteva magistrat, — to Italijane še bolj grebe in zato se hujskanje zoper ubogega škofa še bolj ognjevitó nadaljuje. Gotovo si mislijo Lahoni na magistratu: Pognali smo že enega škofa, pa bomo še tega, in potem brez dvoma pride škof, ki bode nam poslušen sluga, kakor so nekateri odvisni duhovni pokorni našim ukazom. — Upajmo pa mi, da se gospoda vendar le moti.

Vprašanje je: koliko časa bode vlada še trpela, da se spodkopuje škofovska veljava in utesnjuje cerkev na polju notranje samostojne svoje uprave ter tako dela nered od one strani, odkoder bi morala prihajati skrb za red? Kdaj bode vlada izpregovorila mestnemu svetu resno besedo: Ali molči in ne provzročaj demonstracij zoper red in pravico, ali pa pojdi narazen!

Nesrečna Srbija.

Slovenci smo imeli nekdanj do Srbov velike simpatije. Krasne narodne pesmi in junaštvo tega bratskega nam naroda, to je elektrizovalo zlasti slovensko dijaštvo, da smo ljubili Srbe. In tudi še v poznejih letih nam je srce vplamtelo, ko smo čuli besede Kraljevič Marko, Kosovo Polje itd. Dandanes je postala Srbija moderna država in tako je izgubila navdušenje za pevanje slepcev, a postala je ob jednom silno nesrečna država, ker se je zagrizla pijavka v njen državni organizem, pijavka, ki sesa deželo do krvi in provzroča v dobrem narodu grozno korupcijo. Ta pijavka je bivši kralj in sedanjí poveljnik vojske Milan. Neradi kažemo slovanski časnikarji te madeže na slovanskem svetu, a storiti moramo svojo dolžnost, četudi naravnost povemo, da se nam v dnu srca smili nesrečna

Dr. J. M. Šporer.

Juraj Matić Šporer je malo poznan, a vendar je zaslužil, da bi bilo znano njegovo dično ime in njegovo neumorno delovanje bolj, kakor pa mnogih drugih, o katerih se je že precej napisalo. On je ostal nepoznan zato, ker ni nikdar silil na prvo mesto, ker je bil nekako trdoglav in ker je v vsem svojem pisanju rabil neki posebni, nenavadni jezik in neki neobični stil.

Šporer je napisal precej dram in razprav. V vsakem njegovem izdanju pa nahajamo tolmača in opravičevanje njegove pisave.

Šporer veli: jezik olepšavajo in vstvarjajo v mnogo slučajih pesniki. Zato ni bil zadovoljen s tedanjim hrvatskim jezikom; hotel je toraj nekaki drugačni jezik, nekaki drugačni (težki, tvrdi, zbiti, klasični) slog. Koval je novi rečnik in novo sintakso. Šporer se ni nikdar pozival niti na filološka pravila, niti na narodni govor, temveč na blagolasje, na melodijo besed in štila. Po tem receptu se je ravnal i v pravopisu.

V ti svoji trdoglavosti in originalnosti je pa dr. Šporer imel mnogo neprilik. Njegove drame se niso nikdar niti igrale, niti se dosti čitale. In celo prevod Schackespearovega „Trgovca beneški“ mu je bil odbit baš zaradi jezika.

Res je težko čitati njegove stvari. Človeka berilo kar ubija s svojimi zapletenimi perijodami in čudnimi oblikami. Na pozornici bi pa bil gotovo še bolj tuj in nerazumljiv.

Njegove drame so pa pisane dobro, večinoma še po stari dramski tehniki, po nemških (Schillerjevih) ali celo po Corneilovih dramah, ako tudi on ni držal treh jedinstev (dela, mesta, časa), ki so glavno obeležje Corneilovih del, ali njegov dialog je tako fin, tako umeten, tako zapleten, da je sličen filozofski razpravi. Težko se je v njem popolnoma orijentirati.

Tako je torej ostal Šporer nepoznan. Velik del naobraženih Hrvatov (kamo li Slovencev) niti ne ve za njegovo ime. V slovstveni zgodovini se kot literat niti ne spominja. Kako malo zanj vedo, svedoči naj to, da se nekje celo piše, da je pesnik dr. Franjo Marković prvi (l. 1872.) napisal hrvatsko dramo v jambih, dočim je v jambih Šporer napisal dramo „Kastrioti Skenderbeg“ že leta 1849.

Šporer se je porodil dne 24. svečana leta 1794. v Karlovcu. Njegov oče je bil velik prijatelj Francozov, goreč pristaš Napoleonov; zato je imel kasneje tudi mnogo neprilik. No, i Šporer je simpatizoval s Francozi.

Gimnazijo je Šporer zvršil v Karlovcu, nato je odšel na Dunaj. Tam je bil l. 1813. v prijateljskem odnošaju z našim Kopitarjem in s Srbi: Mihanovićem, Davidovićem in Frusićem in se je mučil okoli novoustanovljenega „ilirskega“ jezika. Šporer je bil tudi takrat z Mihanovićem, ko je ta hotel izdavat časopis „Oglasnik ilirski“, ki pa ni našel nikakega odziva. Skončavši vseučiliške nauke, se je vrnil v Karlovec, se oženil in nato služboval v Ljubljani, Dubrovniku, Spletu, Kastvu in na Reki, kjer je i umrl kot 91leten starček leta 1884.

Kako je pa bil vedno čilega duha, se vidi i od tod, da je leta 1880. napisal večji roman „Strast i bludnja“, ki je izhajal v karlovškem tedniku „Svjetlo“, katerega urejuje vlastnik književnik Dušan Lopašić.

Malo literatov mi je poznatih, ki bi pisali v tako veliki starosti, kakor Juraj Matić Šporer.

V romanu „Strast i bludnja“ je Šporer pokazal, da je poznal in da je zvesto spremljal moderni razvitek socijalnih in filozofskih nauk. V tem delu nahajamo celo idej in refleksij, ki nosijo na sebi popolnoma znak modernosti. Opisovanje in delo samo je hladno, brez življenja, ali ideje so lepe in nove.

Srbija, stoječa pred denarnim polomom, kamor jo je pahnil jeden človek.

Lahkomiselno in potratno življenje Milanovo je znano. Ločivši se od svoje lepe soproge Natalije, se je razkralj Milan potikal po Parizu in v razkošnem življenju zapravljal velikanske svote, katere je morala dati Srbija za to, ker ga je nekdanj imenovala svojega kralja. Lani mu je zmanjkalo denarja in oglašil se je zopet v Belem Gradu. Njegov sin, kralj Aleksander, se mu ni upal ustavljati in dal mu je najvplivnejše mesto v kraljestvu, napravil ga je načelnikom vojske. To vplivno mesto je pa Milan porabil za to, da je zopet nastavljal svoja sesala. Pritisnil je na finančnega ministra Petroviča, da naj najame v vojaške namene pri srbski narodni banki državno posojilo v znesku 10 milijonov dinarjev: Finančni minister se je ustavljaj, a nič ni pomagalo. Milan je trdil, da ima za seboj vojsko in tako je finančni minister dobil od Židov pri narodni banki na posodo 6 milijonov z zavezo, da se bode v desetih letih plačalo 10 milijonov in obresti še posebej. Narod se je zgrozil, ko je začul o tem posojilu, še bolj se pa zgraža zaradi tega, ker je prepričan, da bodo ti novci šli v Milanov žep. In v istini se že govori, da se je Milan naveličal Srbije in da pojde v kopelj, kar je znamenje, da je dobil denar v pest. Ob enem se zatrjuje, da se v Beli Grad povrne kraljica Natalija. To pa le potrjuje govorico, da jo odkuri Milan, ker se nikdar oba skupaj ne mudita v srbski prestolnici.

Rusija je veliko žrtvovala za osvobojenje Srbije. Tudi sedaj se ne more trditi, da bi ji Rusija želela kaj slabega. Zato je pa ruskega carja močno razkačilo, da se je vrnil Milan. Ruski poslanik Izvolski je odšel in, odkar je Milan na Srbskem, Rusija nima nobenega poslanika več v Belem Gradu. Mnogo se je Milan trudil, da bi bil pri carju prišel v milost, a zastonj. Rusija se dela kakor bi Srbije na svetu ne bilo, prepušča jo svoji usodi.

Ne bodemo opisovali Milanovih zadnjih intrig, ki so skoro provzročile zopet vojno s sestrsko deželo Bolgarijo, ne njegovih spletk proti Nikoli Pasiću, načelniku radikalne stranke, katera ni kar nič poslušna njegovim željam. Saj vemo, da so to le sredstva, s katerimi si je Milan pomogel do cilja. Omenjamo le, da so razmere v Srbiji zadnji čas postale skrajno napete. Milan ni le zapravljal sebi dobrega imena, ampak je finančno upropastil kraljevino, spridil uradništvo, in omajal prestol svojemu sinu Aleksandru. Mogoče je, da brzojavna žica v kratkem prinese iz Srbije jako tužnih poročil.

Izvirni dopisi.

Iz Štebna pri Globasnici, 14 aprila.

— Minuli so dolgočasni zimski dnevi in kakor vstaja z Zveličarjem sveta vsa narava in se oblači z lepim zelenjem, tako poganja i na narodnem polju marsikatera cvetlica. Te cvetke

so shodi in zborovanja, na katerih se ljudstvo poučuje in spodbuja, a tudi svari pred naklami in mrežami naših sovragov. Med drugimi je imela tudi naša podružnica sv. Cirila in Metoda na velikonočni ponedeljek svoj letni občni zbor v gostilni vrlega Žlokarjevega Nandeta. Zborovanje se je otvorilo z navduševalno pesnijo: „Od Urala do Triglava“. Na to je pozdravil v imenu predsednikovem g. J. Trunk s toplimi besedami navzoče in jih opominjal, naj se trdno držijo načincev in naj se ne dajo prevarati od sicer sladkih besed in lepih obljub naših sovražnikov ter naj ne izročajo svojih otrok onim, ki jim hočejo izruvat iz srca najblažja čuta: versko prepričanje in narodnost. In posebno sedaj, je rekel govornik, naj pokažejo, da so možje — vrši se namreč ta teden vpisovanje otrok v šolo — in naj vpišejo svoje otroke v versko, slovensko šolo.

Na to je govoril gosp. dr. Ehrlich o verski šoli in je kazal na slabi sad sedanje brezverske šole. Kdo je temu kriv, da se tako pogostokrat bere v časopisih o samomirih in pretepih mlečnozobih šolarjev? Glavni vzrok teh prežalostnih dogodkov najdemo v brezverskih šolah. A tolažil nas je gosp. govornik z nado, da bo liberalizmu kmalu odklenkalo in da bo prišla prej ali slej katoliška ideja in s to tudi verska šola na površje. Govornik je opiral svojo tolažbo na katoliško gibanje v velikih mestih, posebno na Dunaju.

Na to je govoril domači visokošolec g. Sl. o narodnosti. Naša blagovestnika sv. Ciril in Metod sta nam prinesla luč sv. katoliške vere, in ker sta poučevala ljudstvo v domačem jeziku, sta vzbudila tudi narodni čut in s tem, da sta predstavila sv. pismo v panonsko-slovenski jezik, sta tudi položila temelj slovenski literaturi.

Torej je zasmehovanje Nemcev, ki pravijo, da imamo barbarski jezik, pač čisto nepravilno, kajti naši pradedje so imeli že pred 1000 leti veliko lepši jezik, kot tedanji Nemci. In da smo sedaj zaostali — kdo je kriv? — Nemška klika, ki v narodnem oziru ne pozna razlike med mojim in tvojim. Naj nam dajo Nemci, kar nam gre — namreč slovenske šole — in kmalu se bodo hodili Nemci k Slovincem učiti — kakor so se nekdanj učili pri Slovanih delati oralo in motiko — kmalu se bodo videlo, da je Slovenec za uk in vedo bolj prebrisane glave, kakor Nemec. To dobro vemo mi in to dobro vedo tudi Nemci. Torej ne sramujmo se slovenskega jezika, ki je tako lep, kakor nemški, in še lepši, samo spoznati ga treba in zahtevajmo ga povsod, posebno v šoli! — Na to je šaljivi g. Trunk privlekel časopis „Kikeriki“ in pokazal občinstvu neko sliko o sedanji šoli. Sedanja brezverska šola je podobna veliki luči, ki dela temno senco in v tej senci visi tukaj 14letni šolar na drevesu, tam se dva pobalina, ki še ne znata dobro moliti očenaša, tepeta z nožema, tu imata zopet 13letni fant in ravno toliko stara šolarica samokresa nastavljena, ker jima njuni stariši ne pustijo „proste ljubezni“. Kmetje so majali z glavami in govorili:

Omenil sem že, da je prevel „Beneškega trgovca“, a to ni jedini njegov prevod. V Kastvu je prevel (l. 1859.) še jedno Alfierovo tragedijo, katere ime sem že pozabil.

Šporer je bil blag človek, zdravnik z dušo in telesom, miljenec naroda in poznanec. Vsem njegovim spisom se pozna, da jih je pisal mož, komur ni bilo dosti do pisateljske slave. Šporer je pisal zaradi zabave. No, morda je pa le mislil, da se bode po smrti njegovi kaj več zvedelo zanj. Žal, njegovi spisi so malone do cela pozabljeni, kakor je on sam pozabljen v črnem grobu na Reki.

Vse molči o njem. Zakaj sem pa jaz napisal te vrstice? I, mislim, da je bil že čas, zvedeti kaj več o tem možu, ki je mnogo, mnogo delal, žal, da ne z uspehom.

Šporerjeva ideja je bila ustanovitev slovenske univerze. (Šporerju je bilo jugoslovanstvo vedno na umu.) Sedaj se je ta misel zopet dvignila in upati je, da se bode i uresničila. No, ako se uresniči, bode Šporer srečen, četudi — v grobu.

—akg—

„Žalostno, a bo res kmalu tako!“ Nato je napil g. Trunk očetu vseh katoličanov 87. letnemu starčku Leonu XIII. in presvetlemu cesarju-jubilantu in trikratno buren „živio“ se je razlegal po sobani. Potem se je zborovanje zaključilo s cesarsko pesnijo. Tudi med raznimi govori so nas kratkočasili domači pevci z lepimi pesnimi.

Da udeležba ni bila tako mnogobrojna, kakor smo Podjunčani vajeni, temu je pač vzrok prekasno naznanilo. Da se bo vršil shod, še vsi vaščani niso vedeli. Kako ukaželjni in probujeni so naši Podjunčani, lahko izprevidite iz slučaja, da so prišli opoldan trije Škocijanci skupaj in jeden je vprašal: Kam gremo danes? Drugi pravi: danes je shod v Štebnu, pojdemo tja! In res, kar vzdignili so se in niso se ustrašili 2½ ure dolge poti. Takih narodnjakov več in slovenski Gorotan bo še krasno procvital in prihodnost bo slovanska.

V Gorici, dne 13. aprila. (Velika noč.)

Vzvišeni prazniki vstajenja vplivajo pač povsod na človeški rod; vsakdo se oddahne v tem času od dela ter posvečuje svoje moči in svoj čas družini in svojim. Naravno, da poneha v tem času več ali manj vsakdanje delovanje. Tudi politika miruje navadno ob teh praznikih. Tako se godi tudi pri nas, v naši ožji goriški domovini; na slovenski in italijanski strani ni se zgodilo v minulem tednu na političnem polju ničesa, o čemer bi mi bilo poročati. Pač pa nam je pobrala smrt preblagega rodoljuba g. Valentina Kanclerja, vpokojenega učitelja, katerega smo na veliki četrtek pokopali. Rajnik je bil vzor tiho in mirno, a neprenehoma delujočega domačina. Kot pravi milostinar pohajal je od hiše do hiše, od rodoljuba do rodoljuba, ter nabiral in prosil milodarov za našo ubogo in zapuščeno šolsko mladino. Bil je tudi denarničar društva „Sloga“, podružnice sv. Cirila in Metoda in „Sloginih“ zavodov ter je vestno in natančno opravljal svoj posel. Kdor je blagega gospoda osebno poznal, moral ga je radi njegovega plemenitega značaja spoštovati in zelo cislati. Velicasten pogreb je pa tudi jasno svedočil, kako priljubljen in spoštovan je bil rajnik. Da bi Slovenci imeli le mnogo takih mož in takih plemenitih značajev!

Ta izguba je marsikaterega rodoljuba nemilo dirnula; na drugi strani pa razveseljuje osobito goriške Slovence vstajenje — „Šolskega doma“, ki se je začel zidati. Ni še leto minolo, odkar so sprožili nekaterniki misel, vsiljeno nam po strankarskih razmerah naših nasprotnikov, naj bi se zidalo v mestu posebno poslopje za naše šolske potrebe. Misel je bila izvrstna, kajti pripetilo bi se nam inace lahko, da bi bili naši učni zavodi danes ali jutri brez podstrešja. In danes se je misel že utelesila. Požrtovalnost našega ljudstva v ta namen je jedina svoje vrste, in ta požrtovalnost nam je porok, da se bodo tudi nam vremena zjasnila. Tako ljudstvo zasluži in mora dočakati lepšo bodočnost. Poleg „Sloginih“ zavodov“, Alojzijevišča, različnih društev, ki zahtevajo vse mnogo narodnega davka, položilo je do danes naše ljudstvo skoro 10.000 gld. v gotovini na žrtvenik „Šolskemu domu“, a vpisanih je do sedaj še kakih 3.000—4.000 gld., ki se gotovo vplačajo tekom leta. Že s to vsoto je zgradba „Šolskega doma“ skoro zagotovljena, ker namerava društvo vzeti 20.000 gld. na posodo proti amortizaciji. S tem se zmanjšajo najemninski troški in v 20. letih bode društvo gospodar lepe stavbe, ki je proračunjena na 35.000 gld. In ta napredek mora razveseliti vsakega pravega rodoljuba. To nam je prinesla letošnja Velika noč.

Iz zlate Prage. Kakor je „Slovenski List“ vže omenil, smo imeli Slovenci in Čehi 4. aprila velepomembno večer, ko nam je priredila češka podružnica „Slov. plan. društva“ krasen koncert in pa turistično razstavo. Pri koncertu so sodelovale same izborne umetniške sile: Gabrijela Žižkova-Hofmeisterova (klavir), Helena Kličková (harfa), I. Burian (cello), Ant. Elschläger z Albestu (klavir), prof. J. Mařák (goshi), Jos. Germ (bariton) in Jos. Urbánek (tenor). Koncertnih toček je štel program osem (Dumsky od Dvořáka, Na přástkách, na preji od H. Kaána z Albestu; ko se vrača maj, Pod-

Šporer je že 1823. izdal „Koledar za katolike i grčko istočne“ z lepo vsebino.

Leta 1849. je izdal že omenjeno tragedijo v petih dejanjih „Kastrioti Skenderbeg“, kjer je glavni junak od M. Kačića tako krasno opevani vladar in junak arbanaske.

Tragedijo „Edipos“ je izdal leta 1858. Istega leta je tudi v zabavnem listu „Nevenu“ napisal „Kako ljubezniva majka goji tielo i duh svom djetetu“ in črtico iz naše mitologije „O svetih slovlijskih pticah“.

Leta 1883. je izdal tragedijo iz ruske zgodovine „Lažni Dimitrija“ in dramo iz dubrovačke preteklosti „Car Murat i republika Dubrovačka“ v štilu Corneila. Stanujoč v Dubrovniku se je jako zanimal za zgodovino te nekdanj tako slavne republike in napisal še jedno, še neizdano dramo o tem predmetu „Propast republike dubrovačke po zauzeću Francuza“.

Razven tega imamo še od njega dve socialni drami in to „Prošasto i sadanje“ komedijo v treh dejanjih in igrokaz „Zablude ljubavi“. Delo je lepo, značaji dobri ali — težki štil brani mu na deske.

okenca od istega, Vltava od M. Smetane, Trnečka itd.). Ugajale so vse, zlasti pa se je odobravalo gospice H. Kličkove igranje na harfo in bariton solo g. Jos. Germa, ki je pel Vilharjevega „Mor-narja“. Posebno laskavo sodbo o glasu g. Germa je izrazila primadona praškega „Narodnega di-vadla“ gospa Maturova. Tudi praški listi so pri-nesli v svojih poročilih o tem večeru mnogo podobne hvale in priznanja.

Vsipeh tega koncerta je bil — v moralnem in gmotnem oziru — sijajen. Vpisalo se je zopet deset novih članov, tako da jih podružnica češka šteje vže okoli 150, mnogo družin se je odločilo, da hočejo iti letošnje poletje v sloven-ska letovišča. V dvorani „Meščanske Besede“, kjer se je vršil koncert, so se prodajale tudi nalašč za ta večer prirejene, z goličavaricami okrašene dopisnice, turistični spisi dr. K. Cho-dounskega (Z Alp, Z našeho vandru, Na horách itd.), dr. B. Frante (z Tyrol) in posebna priročna knjižica „Slovanské Alpy“, katero je jako prak-tično uredil dr. Stanislav Prachensky in za ka-tero je narisala zelo okusne, zares krasne plat-nice gospica Marija Chodounska. Knjižica obsega zanimiv predgovor, natančna navodila za pot z literaturo turistično, sestavek krajevnih imen slov., nem. in laških, pregled gorskih partij v slovanskih alpah (Julske alpe, Karavanke, Sa-vinjske alpe, Kras), letovišča na Krnjskem, Koroškem in v Tatrah, pošte, sestavek dobrih gostilnic, planinske kočje v naših planinah, se-stavek avtorizovanih vodnikov, tarifo vodnikov, člene in pravila češke podr. slov. plan. društva. Zanimivi so tudi inserati, ki priporočajo v prvi vrsti slovanske tverdke itd. Drugi del knjižice (dobi se ta drugi del, kakor tudi prvi, v po-sebnem zvezku) obsega koledar, v katerem je natančno povedano, kdaj izide mesec, kdaj solnce, naštetni so vsi prazniki in tudi sopraz-niki, na katere naj bi se turistje v alpah ozirali. Zelo praktičen je priloženi zapisnik tur, v ka-terega si gotovo vsak turist kar nehóte napiše obilo zanimivih opazek, ki spadajo pod različne rubrike.

Poleg izbornega koncerta je prijala viso-kemu praškemu občinstvu posebno prva in naj-večja alpska razstava v Pragi v manjši dvorani Meščanske Besede. Sicer je „Klub čeških tu-ristov“ imel vže na Jubilejni razstavi (l. 1891.) in Narodopisni (l. 1895.) poseben oddelek, kjer pa je bilo razstavljeno le to, kar potrebuje češki turist v svoji ožji domovini, razume se samo ob sebi, da to ni moglo kaj posebnega biti. Alpe in češke gore — to je razložek. Kar je manjkalo tedaj, to se je dopolnilo v obilni meri sedaj. Samo velika dvorana Meščanske Besede je bila okrašena z nebrojnimi fotografijami in slikami ter sekiricami, palicami, naramniki, planikami, smrečjem itd. Mej slikami zavzemale so prvo mesto slike znanega slikarja Vočeslava Janse, ki je bival daljšo dobo na Gorenjskem — posebno v Kranjski Gori (pogled na Fünfspitz iz Rablja, Martulek, Savska dolina, selska bajta v Podko-renu znotraj in zunaj). — Poleg fotografij in slik sta stala tu tudi dva velika stereoskopa, v katerih si mogel gledati na različne naše vršace. V manjši dvorani je bila prava razstava vseh najrazličnejših potrebščin in predmetov, ki za-nimajo turista. V jednom kotu je stal od pete do glave za lednike „oborožen“ turist, v drugem — podobna turistinja. Na primeroma malem prostoru je bilo toliko zanimivega, da si ni bilo mogoče ogledati natančno vsega v času par ur — na kateri je bila namreč razstava omejena. — Literatura o planinah, slovanska, francoska, nemška, herbarji s planinsko cvetno, fotogra-fični aparati od največjih do najmanjših ko-dakov, daljnogledi, obleka, gorski črevlji — ob-čudovali smo jeden takov črevelj, ki je dosegel res visoko starost 20ih let, ne da bi bil trpel najmanjšo škodo — vse to in še nebroj drugih predmetov je z vidnim zanimanjem ogledalo mnogoštevilno občinstvo, ki je izražalo jedino željo, naj bi razstava trajala vsaj še jeden dan. Pa žal, da so se vrata razstavina, na katerih se je bliščal v svetlih barvah vrh Triglava pod zaščito Aljaževo in Frischaufovo, prekmalu zopet zaprla, — ker namen razstavin — vzbu-diti kolikor mogoče veliko zanimanje za lepe

slovenske gore — je bil dosežen popolnoma vže v teh kratkih urah. — S tem koncertom in raz-stavo je zaključila češka podružnica sijajno svoje zabavno-poučne večere, ki bodo v prihodnje — v jeseni in zimi — vspešno razširjali idejo vsakega slovanskega turista: Slovani, — naprej, v slovanske gore!

Iz Hrvatske, 6. aprila. (Blamaže hrvat-ske ultramažaronske vlade.) Kakor je vseznano, je bila zagrebška nadškofija po smrti kardinala Mihajlovića tri in pol leta izpraznjena. Lahko si mislimo, koliko škode je ta ogromna nad-škofija (ima namreč nad milijon duš) trpela v verskem in nraavnem pogledu tekom teh let. Vzrok temu je bila ultramažaronska hrvatska vlada, ki je hotela na vsaki način spraviti na nadškofijski sedež svojega privrženca.

Povsod, tudi na Ogerskem, je iskala vlada svojega kimovca. Slednjič ga je našla v osebi pokojnega zagrebškega kanonika Vučetića. Skozi ogersko ministerstvo ga je priporočila Njegovemu Veličanstvu presvetlemu cesarju. Njegovo Veličanstvo ga je vsled tega res imenovalo nad-škofom zagrebškim. Ko je bil imenovan, mu je vlada posodila mnogo tisočakov, da si je pre-skrbel vse potrebno za nadškofa. Ali Rim je prečrtal vladi vse račune. Vučetića papež ni hotel potrditi za nadškofa. Vučetić je kmalu za tem umrl. Kdo je vladi povrnil one tisočake, še danes nihče ne ve.

Pozneje se je Rim sporazumel z vlado v osebi senjskega škofa dr. Jurija Posilovića, ki je prišel potem za nadškofa v Zagreb.

Ker pa nadškof zagrebški ni sam kos to-liki škofiji, ima navadno dva pomožna škofa na strani, da mu pomagata voditi škofijo, posebno da delita sv. birmo in vodita kanonične vizi-tacije. Teh škofov potrebuje posebno sedanji nadškof, ki je že precej v letih in vrh tega še bolehen. Koliko je v nadškofiji mož in žena, ki še niso bili pri sv. birmi! Koliko še le mlade-ničev in deklet! So fare v nadškofiji, ki imajo že do dva tisoč birmancev, a ni ga, ki bi jih birmoval.

Da še zdaj ni vsaj enega pomožnega škofa v Zagrebu, je zopet kriva mažaronska hrvatska vlada. Nadškof si škofa želi, ali vlada mu hoče vriniti ultramažarona. Že se je lani zjedini-la vlada z nadškofom za kanonika Krapca. Nad-škof se ga je branil na vso moč. Slednjič je navedel vladi kot vzrok, da ni doktor. No, ka-nonik Krapac je šel hitro v Pešto in je tam na-pravil doktorat iz cerkvenega prava. V Zagrebu ga ni hotel delati, ker je dobro vedel, da bi si-jajno propadel. Nadškof niti mislil ni, da bi šel kanonik Krapac delat doktorat. Ali ko ga je napravil, se je nadškof udal. Na priporočilo vlade in ministerstva ga je presvetli cesar imenoval pomožnim škofom, ali Rim ga ni hotel potrditi, ker ga smatra nevrednim ško-fovske časti. Lani ga je sam nadškof peljal s seboj v Rim k sv. očetu in kardinalu Ram-polli, ali ni nič dosegel. Reklo se mu je v Rimu: „Krapac ne bo nikdar škof“.

Tako je hrvatska vlada doživela že drugo veliko blamažo, ker hoče imeti tudi v cerkvenih zadevah prvo besedo. Čast Rimu, da se tako ju-naško drži. Rim pravi: Ali pošten škof, ali pa noben! Sreča za Hrvate, da so katoličani. Ko taki imajo vsaj Rim, ki se za nje poteguje. Doma je vse Mažarom prodano. Dal Bog Hrvaški tudi junaškega, odločnega nadškofa, ki bi zlomil mažaronsko moč v cerkvi in jo zapodil z bičem iz naprave božje na zemlji. Potem bi bilo vse drugačno versko in nraavno življenje v tej deželi, kakor je sedaj. Da bi le kmalu prišel ta čas!

Politiški pregled.

Odlikovanje ministrov. Cesar je podelil ministroma Ruberu in Bylandt-Rheidtu čast tajnih svetnikov.

Nemškega Miheljna bode gotovo zdražila naredba finančnega ministra Kaizla, da je odslej samonemške časniške in koledarske kolke v prihodnje rabiti samo za nemške časnike in koledarje, slovanske pa je kolekovati v do-tičnih jezikih.

Za češko-moravsko vseučilišče se bodo vršili jutri v večjih mestih na Češkem in Mo-ravskem veliki shodi. Slovenski narod pa spi-ter se skoro ne zgane za svoje vseučilišče.

Komedijo je priredila v Budapešti ofici-jelna Madjarska o priliki petdesetletnice sank-cije postav iz l. 1848. Ko so se poslanci poklo-nili cesarju, nedostajalo je lepo število poslancev, za sijajno bakljado pa so morali najeti postreščke in komandirati uradnike, da so nosili baklje, ker narod se tega slavlja ni hotel vdeležiti.

Zola tedaj še ni oproščen za vselej. Vojno sodišče je sklenilo, da se Zola vnovič toži. Ob-tožnica se mu je precej dostavila, a sodba bode stekla še-le po dovršenih volitvah v parlament, koncem aprila, najbrže v kakem zunanjem mestu, ne v Parizu, ker se je ondi bati pre-burnih manifestacij za vojaštvo. Dreyfusova za-deva bode o volitvah igrala važno ulogo, ži-dovski denar pa tudi.

Črni Gori je ruski car zopet podaril 30.000 repetirk in 30 milijonov patron.

Črna Gora je imela pričetkom vlade kneza Nikolaja samo jedno šolo, danes jih ima 53.

V belgijskem parlamentu se je z 99. proti 21. glasom sklenilo, da dobi flamski jezik vse pravice deželne jezika. Flamščina je niženemško narečje, sorodno s holandsčino.

Na Kreto je poslal lačnim siromakom ruski car veliko moke. Delili so jo ves velikonočni teden. — Dne 12. aprila so se avstrijski po-morščaki poslovili od Krete in vrnili domov.

Med Španijo in Zjedinjenimi državami so strune zadnje dni zopet jako napete. V krat-kem se lahko napove vojska, ker je bila senatna komisija v poročilu, katero je sestavila o sporu s Španijo večina, jako rezka. Poslanci v zbornici v Washingtonu so bili silno razburjeni in so sprejeli poročilo s 324. glasovi proti 20. glasom. Španska kraljica je prijenljiva, a tudi tu se sliši, da narodna čast zahteva vojsko. Don Carlos je izdal manifest, v katerem navdušuje svoje pri-staše za boj.

Derviši pobiti. Angleško-egiptovska vojska je napadla dne 10. aprila tabor dervišev in vnel se je hud boj pri Mahmoudu. Po poročilih an-gleških listov je bilo 4000 dervišev ubitih in 4000 vjetih, 8000 jih je pa pobegnilo. Od an-gleško-egiptovskih vojakov je obležalo 156 mrtvih in 361 ranjenih.

Domače novice.

Cenjene naročnike, ki so te dni dobili od našega upravnistva poštne nakaznice, prosimo, da se nas radi rednega pošiljanja gotovo spom-nijo tekom tedna.

Osebnosti. Gosp. Anton Foerster ml., klavirski virtuozi v Berlinu, je postal profesor na ondnotnem Sternovem konservatoriju. — Sodni pristav g. dr. Henrik Stepančič je prestavljen iz Ilirske Bistrice v Motovun. — Živinozdravnik g. Rudolf Salloker je imenovan okrožnim ži-vinozdravnikom za Kranjsko. — Sanitetni kon-cipist g. dr. Alfred Mahr je imenovan okrajnim zdravnikom, sanitetni asistent gosp. dr. Friderik Seemann sanitetnim koncipistom in okrožni zdravnik na Brdu gosp. dr. Ivan Robida sani-tetnim asistentom pri dež. vladi kranjski. — Sodni pristav na Brdu g. Štefan Kraut je pre-meščen v Ljubljano, sodnima pristavoma sta imenovana tukajšnja avskultanta gosp. Anton Bulovec za Brdo in gosp. Fran Jerala za Cerknico. — Umrli je v Gorici pretekli ponedeljek ljubljanski učitelj Janez Sima, ki je po nemških listih nametal mnogo polen na Slovence. — Po-ročila se je bivša igralka slov. gledališča gđ. Mat. Nigrinova z g. Bogomirom Brzibohatim, kapelnikom na Dunaju.

G. dr. Ivan Šusteršič bode imenovan, kakor poročajo nemški listi, ministerskim svet-nikom v železniškem ministerstvu. Ta zanimiva novica se sicer še ni potrdila, mogoče je pa venderle, da postane resnična; ako se pa obistini, želimo, da vzame gosp. doktor na Dunaj seboj narodno enerzijo zadnjega leta.

Avdijenci pri cesarju bodeta imela pri-hodnji ponedeljek knezonadškof Missia in knezoškof Jeglič, da bodeta prisegla.

Ljubljanski Nemci na nogah! Vsi nemški volici so bili povabljeni dne 13. aprila zvečer ob 8. uri v Kazino na posvetovanje, da so se zmenili zaradi udeležbe pri občinskih volitvah v Ljubljani in določitve kandidatov. Zbralo se je okoli 200 volilcev. Sklenili so postaviti v vseh treh razredih kandidate, in sicer na predlog Dzimskega, ki je izjavil, da ima za svoj predlog posebne vzroke, katerih pa še ne pove, — v vsakem razredu samo po jednega kandidata. V tretjem razredu je nemški kandidat tovarnar Avgust Drelse, v drugem razreda Arthur Mahr, solastnik ljubljanske trgovske šole, katero vzdržujejo Hrvati in Srbi, in v prvem razredu Jožef Luckmann. Mogočno sta se ustila na shodu dr. Schaffer in trgovec Rant. Namen Nemcev je jasen. Ker narodna stranka baje samooblastno postavlja samo svoje, in sicer nekatere slabe kandidate (namesto primarija dr. Gregoriča namerava postaviti trgovca s prašiči Elijo Predoviča), računajo Nemci na cepljenje slovenskih glasov. Ni nemogoče, da se Nemcem manever posreči in da skoro začujemo v mestni zbornici ljubljanski nemški glas. Dolžnost vodstva narodne stranke, ki je Nemce vzbudila iz spanja ter jih klicala proti rodnim bratom na pomoč, je zdaj gotovo, da poda ob preteči nevarnosti za slovenstvo bele Ljubljanke drugi slovenski stranki tudi za občinske volitve pošteno roko. Skupno vrzimo oholega Nemca izpred praga najodličnejšega slovenskega mestnega zastopstva! Postavimo proti nemškim kandidatom slovenske kandidate, ker nevarnost je tolika, da ni mesta strankarskim kandidatom. — Gospod G. Drelse se je pismeno odpovedal kandidaturi, vendar se bode od nemške strani krčevito držalo na tej kandidaturi, ker je gospod Drelse menda priljubljen tudi med slovenski obrtniki in ima mnogo upanja na zmago. Danes zvečer imajo Nemci v kazini zopet sestanek. Pripravljajo se torej jako resno na boj. Pri zaključku lista čujemo, da je agitacija za Nemce že v polnem teku in da se ji mnogo Slovencev ne postavi tako po robu, kakor bi bilo pričakovati. Nemci bodo v sedanjih razmerah skoro gotovo ujeli znatno število slovenskih glasov. Pozor torej narodne korifeje, da ne bodete žele, kar ste sejale! Narodni stranki priporočamo — pamet, ki je boljši kot žamet!

Neumestno razločevanje. „Slov. Narod“ pripoveduje, da je shod v Kazini napravila nemško nacionalna stranka in da so le nemški nacionalci postavili svoje kandidate za ljubljanski mestni svet. Že prej je „Narod“ večkrat skrbno razločeval mej kranjskimi konservativno-liberalnimi Nemci, katerim se prištevajo vsi nemški deželni poslanci in do katerih narodna stranka še vedno hrani v srcu iskro simpatije, ter med mladiči nemško nacionalne stranke. No, bil je pa na shodu v Kazini tudi steber nemških deželnih poslancev, namreč dr. Schaffer, ki je s posebnim govorom pomagal postavljati protislovenske kandidate za mestni svet. Kaj je tedaj dr. Schaffer? Ali je on tudi nemški nacionallec? In če ni, koliko se loči v nasprotstvu do Slovencev od nacionalcev? Gotovo toliko, kolikor hlačnica od hlačnice. Obe hlačnici bodeta pa brez dvoma kot jedne hlače marširali v boj zoper slovenske kandidate. Nemec je Nemec!

† **Dr. Jernej Zupanec**, starosta med zavednimi Slovenci, blag in plemenit mož, je dne 10. aprila v 88. letu svoje dobe mirno zatisnil oči. Šuma nikdar ni delal v javnem življenju, zato je pa tembolj iskreno podpiral vsako slovensko podjetje in veselil se našega napredka, posebno na slovstvenem polju. Dne 19. januarja je že komaj prilezel kot odbornik k seji „Matice Slovenske“, a hotel se je seje še udeležiti, da je pokazal vnemo za prvi naš literarni zavod. Prirčno je ljubil svoj rojstveni kraj Martinji Vrh v Selški dolini, kjer je dne 22. avgusta l. 1810. zagledal luč sveta. Izredno je ljubil tudi svojce in skrbel za nje. Da se je mogla napraviti nova šola pri Sv. Lenartu pod Martinjim Vrhom, je pripomogla njegova darežljivost, ker je daroval za zgradbo šole 3000 gld. — Šolal se je najprej v Železnikih, potem v Ljubljani in na Dunaju, a dovršil je pozno uk, ker je šel star

v šolo. V raznih rodbinah je bil potem na Dunaju odgojitelj in potoval je mnogo po svetu. L. 1843. je bil promoviran doktorjem. Od takrat je bil znan v Selški dolini po imenu „Posečenkov doktor“, ker je bil doma pri Posečenku. Postal je nato prefekt v terezijanski akademiji na Dunaju. L. 1856. je nastopil v Ljubljani notarijat, katerega je izvrševal do lani. Bil je dolgo predsednik notarske zbornice. Cesar ga je odlikoval z viteškim križcem Fran Josipovega reda in z naslovom cesarskega svetnika. Veličasten pogreb je bil v sredo. Šla je za pogrebom vsa odlična Ljubljana in mnogo notarjev z dežele. Bodi blagemu pokojniku zemljica lahka in sveti mu večna luč!

Zaobljubljene potresne procesije na velikonočno nedeljo se je v Ljubljani tudi letos vdeležilo okoli 10.000 ljudi.

Občinski svet ljubljanski je imel v sredo zvečer sejo, v kateri se je g. župan toplo spominjal umrlega staroste slovenskih rodoljubov Jerneja Zupanca. Izvolil se je poseben odsek, ki se naj posvetuje, kako dostojno proslaviti cesarjev jubilej. — Glede zgradbe nove mestne dekliške šole pri Sv. Jakobu se je sklenilo, obrniti se najprej do kompetentnih oblastij. — Poslopje za Gasilni dom se bode zgradilo po načrtih arhitekta Hintragerja. Veljal bode dom 113.500 gld. ter se bodo takoj pričeli izdelovati podrobni načrti. Načrt inženjerja A. Losa za centralni kolodvor je toli ugoden, da se na podlagi tega lahko vrše takoj prvi ogledi. — Fijakarska zadruga je prosila mestni magistrat oziroma obč. svet, da razveljavi sklep glede stojišča na železnici, kjer so ljubljanski izvoščki v dobi treh mesecev zaslužili 1 gld. 50 kr. Ta prošnja je bila odbita, čeravno je g. obč. svetovalec J. Turk krepko zagovarjal prošnjo in pobijal predlog policijskega odseka. Iz gotovega vira čujemo, da se ljubljanski izvoščki ne bodo zadovoljili z ukrepom občinskega sveta ter da bodo vložili rekurs na deželno vladu. — Nov drevored bodo nasadili na Lžanski cesti. — Vodovod bodo podaljšali do dolenske železnice. — Za olepšanje „Zvezde“ se je zopet določilo 1000 gld. — Rešile so se razne stavbinske zadeve. — Prihodnja seja bode v prenovljeni mestni dvorani.

„Wir verstehen nix.“ Piše se nam: „Odpotoval sem na Dunaj dne 12. aprila t. j. v torek po velikonoči. V zadnje slovo šel sem z bratoma v restavracijo južnega kolodvora v Ljubljani, ki je menda sedaj Hafnerjeva revstacija. Izpili smo ondi štiri čaše piva in zvedeli, da velja to „zwei und dreissig Kreuzer“. Uprl sem se temu in zahteval sem slovenski račun, na kar mi je točaj, kolikor se da neprijazno, da rabim najmilejšo obliko, odgovoril; „Wir (?) verstehen nix, wenn Sie eine slovenische Rechnung haben wollen, so warten Sie, bis ich lange genug hier lebe“. Nemščina ni ravno klasična, pa je doslovna. Zahteval sem oštirja, pa zapustil nas je točaj. Žal, da nisem mogel dalj časa čakati, stopil sem torej k blagajni, povedal sem ondi, zakaj se gre in plačal slovenski, ko sem zvedel v domačem jeziku, koliko veljajo 4 čaše piva. Slično naj bi vsakdo ravnal, da oštirji, ki ob našem denarju žive, ne jemlje v službo točajeve, nezmožnih slovenskega jezika.“

Pripravljalni odbor za vseučilišče si je izbral za načelnika gosp. profesorja Levca, podnačelnika gosp. dr. Janežiča in tajnika dr. Majarona, kateri je baje dobil nalog, da sestavi obširno spomenico na državni zbor v prilog slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

Kranjska hranilnica je za nemško gledališče v Ljubljani zopet dala 20.000 gld. Dosedaj je v ta namen darovala že 60.000 gld. Slovenska duhovščina in učiteljstvo poučujta ljudstvo, naj se izogiblje te hranilnice! „Slovanski Svet“ pripomni k daru za zgradbo nemškega gledališča: „In kljub tej podpori iz denarja slovenskih vložnikov se je celo pri spravi med narodnima strankama izvzela podpora nem. gledališča, da se bo ta tudi nadalje še delila od deželnega zbora s pomočjo slovenskih naprednih glasov, dasi Kranjska hranilnica za slovensko gledališče nima nič podpore na razpolaganje.“

Zadnji Slovenec je zapustil kot član „Kranjske hranilnice“ ta svet, ko je dne 11. aprila

smrt pobrala cesarskega svetnika dr. Jerneja Zupanca. Poprej so bili med člani „Kranjske hranilnice“ tudi Slovenci, zlasti ljubljanski župniki, od 1860. leta je pa znana klika, ki je sedla na milijone, pridobljene tudi s slovenskimi žulji, izbežavala Slovence, ali pa, če je kateri umrl, naglo se kooptirala med seboj in zastavila Nemca. Ker je umrl še dr. Zupanec, so zdaj nemški gospodje pri „Kranjski hranilnici“ popolnoma sami med seboj. — Dve ali tri ljubljanske družine so s pomočjo svojega pravnega konzulenta dobile pri hranilnici vso moč v pest in sedaj delajo s pridobljenim denarjem kakor se jim ljubi; postali so skoraj druga vlada v deželi. Med člane, zlasti pa v ravnateljstvo, ne puste duhovščine, ki je sicer za hranilnico svoj čas mnogo storila, in prezirajo se tudi zastopniki važnega trgovskega stanu. Tu sedi dvoje odvetnikov, dvoje hišnih posestnikov, en bivši častnik, en menalec denarja, en ekonom, župnike pa zastopa znani zalagatelj kranjskih cerkvâ z zvonovi. Temelj vseh sposobnostij jim je nemštvo.

Za pot na pariško razstavo je ustanovilo „Hrvatsko trgovsko društvo“ v Zagrebu posebno hranilnico, v katero se plačuje po 10 gld na mesec. Vožnja v Pariz bode veljala 240 gld v II. razredu vstevši prenočišče, hrano, vstopnice in druge potrebne stroške. Ob enem se z vplačevanjem deležev vsak zavaruje proti nezgodam. Ali bi ne bilo mogoče, da bi merodajni možje med Slovenci se že skoro pobrigali za vdeležbo Slovencev na pariški razstavi in morda naredili potrebne korake, da se pridružimo bratom Hrvatoma, če že ne priredimo svojega vlaka?

Streljanje z možnarji je o velikonočnih praznikih zopet zahtevalo nekaj žrtev. Ali res ni mogoče odpraviti nesrečnega streljanja, ki na leto toli rodbin dela nesrečnih?

Nemški pevci s Koroškega se bodo v avgustu zbrali v Celovcu na „heilanje“. Pomagat jim bodo prišli ljubljanski in kočevski Germančki.

Dr. Lueger je obiskal o velikonočnih praznikih Trst in vodjo tržaških Slovencev g. Ivana viteza Nabergoja na Proseku. Laška in socijalno-demokratska fakinaža je v Trstu priredila Luegerju „mačjo godbo“.

Avtomatični naslovnik. Kakor se nam poroča, se bodo nastavili v Ljubljani, in najbrže tudi po drugih mestih Kranjske, avtomatični naslovniki. Aparat ima podobo stenske omare, katera hrani v svoji sredini naslovno knjigo, ki je vezana v pločevini in je primerno pritrdjena. Okolu aparata se nahaja dvanajst shrambic za papir in pa ena daljna samostorna shramba za svinčnike. Sprednje lice ima napis v slovenskem in nemškem jeziku glede rokovanja aparata in pa glede naslovnika, kateri se nahaja v aparatu. Po vlogi treh krajcarjev (6 vinarjev) se spodnje zapiralo aparata potegne navzdol in ob enem se vratica aparata samostorno odpró. Sedaj se ima knjigo pred saboj, katera se v vodravni legi priročno in poljubno dolgo rabi. S knjigo doti bralec tudi majhen špičast svinčnik in papir je v podobi reklamnih listov na razpolago. Po dokončani rabi se knjigo spusti in aparat se samostorno zapré. — Na Dunaju in v Berlinu so že v rabi avtomatični naslovniki, kateri posebno potujočemu občinstvu dobro služijo. Ni dvoma, da bodo to novost veselo pozdravili v vseh krogih ljubljanskega prebivalstva. Da ima naslovnik za vsacega trgovca, tovarnarja, obrtnika, podjetnika, posestnika itd. posebno vrednost, tega ni potreba omenjati, in to še toliko bolj, ker je ta na splošno razpolago. Lahko se reče, da je naslovnik na cesti danes še nepoznana potreba. Ker ta aparat v istini po naslovniku in po reklamnih kartah kaže mestne naslove ga je podjetnik imenoval: „Splošno mestno naslovno kazalo“.

Gradnja Vrhniške železnice se je izročila tukajšnjemu podjetniku g. Filipu Zupančiču.

Vojaška godba bode svirala meseca aprila v ljubljanski „Zvezdi“, če bode lepo vreme, jutri in dne 24. t. m. Začetek ob 1/2 12. uri. Piskala bode skoro gotovo samo nemške skladbe.

Schönerer na Koroškem. Na čisto slovenski zemlji v Rožni dolini pri Celovcu je bil napravil prusofil Jurij Schönerer velikonočni ponedeljek shod. Okrajni glavar Mac Nevin mu je poskrbel

za častno stražo z orožniki. Dobernikovi pristaši Schönererjevega prihoda niso bili veseli, zato so pa pridrli na shod na posebna vabila učitelji, celovška mladina in nekoliko kmetov „Bauernbundarjev“, a tudi tem Schönererjev govor ni posebno ugajal. Slovencev niso pustili na shod, razen renegata Krasnika, izdelovatelja sode, ki je v imenu kmetov pozdravil viteza Jurija, „kateri se bojuje zoper temne moči“.

Konsumno društvo se ustanovi v Šoštanju.

Slovenske konference pri sv. Jakobu v Trstu, radi katerih imajo Lahi tolik vrišč, se prične jutri zvečer. Propovedoval bode dobroznani propovednik pater Konstantin Luzar, frančiškan iz Kamnika. Bil je generalni definitor frančiškanskega reda v Rimu.

Nemiri v cerkvi sv. Antona novega v Trstu so bili dne 13. t. m. o priliki, ko je jezuit pater Pavišič pričel socialne konference. Socialni demokratje so v cerkvi sikali in kričali, dasi jih je pater prosil, naj spoštujejo svobodo govora. Ostalo občinstvo je govorniku ploskalo. Tudi pred cerkvijo so tako naraščale množice, da so morali priti vojaki ter narediti red.

Ljubljansko vojaško bolnico in skladišče bodo, kakor se zatrjuje, prihodnje leto vendarle odstranili, ker se bode nova garnizijska bolnica zgradila.

Državni poslanec č. g. Lambert Einspieler poročal bode jutri na shodu v Farni vasi ob Prevaljah.

Zavod za topoglavce (idijote) hočejo na praviti v Celovcu, kjer je tak zavod znabiti zelo potreben.

Koroško. Nemškoliberalni listič za prevaro slovenskih kmetov po Koroškem, „Kmeti list“ izhaja proti zakoniti določi brez imenovanja urednika in izdajatelja. „Mir“ opozarja državno pravdnštvo na to.

Mestna policija ljubljanska je izgnala iz Ljubljane slaboznanega plesnega učitelja Viljema Fridrika.

Koncert ljubljanskih umetnikov v Trstu je danes v gledališču „Politeama Rossetti.“ Sodeluje gg. J. Noll, K. Hoffmeister, J. Junek in gđc. M. Ševčikova. Dobiček dobi naša šolska družba sv. Cirila in Metoda.

Dober nauk. „Soča“ poroča, da na Goriškem v komisijo za osebno dohodarino ni bil izvoljen noben Slovenec in da tudi vlada, ki imenuje polovico članov, ni imenovala v to komisijo nobenega Slovenca. „Soča“ dostavlja: „Kakor zaslužimo! Ko se je šlo za sestavo te komisije, se na slovenski strani živ krst ni pobrigal, da bi vlada imenovala vsaj enega Slovenca.“ — Pa je res čudno, da smo Slovenci — in ne le na Primorskem, ampak tudi na Kranjskem v tem oziru še tako malo zavedni. Prej spimo, kadar vlak odžvižga, pa stokamo. Tujec se nam pa potem zaničljivo posmehuje, ko trpimo gmotno škodo!

Družbe sv. Cirila in Metoda kava je izšla. Zaklopnice v narodnih barvah po $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{10}$ kg vsebine in ovitkom je napis: „Kava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Varstvena znamka je podoba sv. Cirila in Metoda. Blago je iz najboljše cikorijske. Cene na drobno in debelo so iste, kakor vsaki drugi do sedaj rabljivi kavi. Založnik te kave je Ivan Jebačin, trgovec v Ljubljani, Valvazorjev trg. Rojakinje in rojaki! Sezite po tej domači kavi, razširjajte ž njo slovensko ime in podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda. Osobito priporočamo našim častitim ženskim podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda, naj v svoji obče priznani vnemi za narodovo korist delujejo v to, da bode leto obsorej rabila slehrna slovenska gospodinja le to izborna domačo kavo.

Šolski muzej. V proslavo in spomin na 50letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. je ustanovila „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ v Ljubljani „šolski muzej“, ki se bo slovesno otvoril letos prve dni avgusta povodom X. glavne skupščine „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. V „muzej“ se bodo sprejemali ti-le predmetje: I. Pedagogičsko-literarni proizvodi in sicer: 1.) Dela in razprave o pedagogiki in sicer a) občno vzgojeslovje; b) dušeslovje; c) zgodovina vzgojeslovja; d) šolsko za-

konodajstvo; d) šolsko zdravstvo. 2.) Dela in razprave o didaktiki in sicer a) občno ukoslovje; b) podrobno (specijelno ukoslovje; c) nazorni nauk, čitanje, računstvo, realije. 3.) Učne in pomožne knjige: Abecedniki; Berila; knjige za zemljepis in zgodovino, za prirodoznanstvo in prirodoslovje, za risanje in pisanje, za deška in dekliška ročna dela, za kmetijstvo itd. 4.) Mladinski spisi: Teoretiški del o mladinskih spisih, o knjižnicah za mladino in o ljudskih (narodnih) knjižnicah, potem pravi mladinski spisi in sicer zabavni in poučljivi. 5.) Perijodni spisi: Strokovni listi, učiteljski koledarji, šematizmi in ročni katalogi. 6.) Godba in petje: Pesmarice, pevske šole, šolske narodne in cerkvene skladbe. 7.) Uradni spisi. II. Leposlovni proizvodi, ki so jih spisali slovenski učitelji. III. Metodiško-tehnični proizvodi (učila) in sicer: 1.) Učila za otroške vrtce: Predmeti (modeli) in podobe za nazorni nauk, pletarska dela, izšivalna dela, omarice (stolpi) za stavljenje, modelirska dela, igre in igrače. 2.) Učila za I. razred: Podobe in predmeti za nazorni nauk, čitalni in računski stroji, table, pisalno orodje in zvezki za I. razred. 3.) Učila za srednjo stopnjo: Predmeti in podobe za nazorni nauk, čitalni stroji, nazorni pripomočki za domoznanstvo, učila za risanje in lepopis. 4.) Učila za višjo stopnjo (meščanske šole): Modeli in podobe za nazorni nauk, aparati, oprave, predloge, karte, načrti, tabele, table, stojala i. t. d. za računstvo, pisanje, zemljepis, zgodovino, prirodoznanstvo (somatologijo), prirodoslovje, kemijo, telovadbo, godbo deška in dekliška ročna dela, kmetijstvo i. t. d. 5.) Učila za nadaljevalne tečaje, za obrtne šole, obrtne nadaljevalnice in obrtne strokovne šole: Modeli in podobe za nazorni nauk, predloge, zbirke vzorcev i. dr. 6.) Učila za učiteljska: Predmeti in podobe za nazorni nauk, aparati, karte, podobe za psihologijo, geografijo, zgodovino, prirodoznanstvo (somatologijo), prirodoslovje, kemijo, kmetijstvo, ročna dela za kandidate in kandidatnje. IV. Šolsko orodje (šolska oprava): Klop, table, stojala, katedri; telovadno orodje i. t. d. V. Šolske potrebščine: Zvezki, držala, peresa, svinčniki, i. t. d. — Vposlane stvari bo prosajala razstavna sodnija — „Jury“ — ter jih priporočala za rabo v ljudskih, meščanskih in srednjih šolah. Vsakemu predmetu bodi predjean naslov razstavljalca (izumitelja). Učila naj se vpošljejo taka, kakoršna so v prometu pri trgovcih; če pa niso v prometu, naj se pa pošljejo modeli, risbe ali načrti (če le možno barvani.) Želeti je, da se prilože učilu tudi popisi o uporabi, tvrdka, kjer se učilo izdeluje ali prodaja, cena, recenzije in priporočila. Vse predmete, ki ostanejo last muzeja, je vposlati najkasneje do dne 1. julija t. l. gospodu Jakobu Dimniku, mestnemu učitelju v Ljubljani. — Direktorij Zaveze slovenskih učiteljskih društev.

Književnost.

Uredništvo „Slovenskega Pravnika“ je prevzel g. dr. Danilo Majaron, ki je list urejeval že v l. 1889 do 1892. List je gotovo zopet v pravih rokah.

Srednjega novega slovenskega katekizma druga izdaja je gotova. Splošno mnenje je, da bi bila revizija te knjige glede jezika, vsebine in cene neobhodno potrebna.

„Voditelj v bogoslovnih vedah“. Tega krasnega, strogo znanstvenega lista je izšla pod uredništvom Fr. Kovačiča, profesorja bogoslovja v Mariboru, prva številka. Času in stanju bogoslovne vede primerne članke so spisali č. gg.: dr. I. Mlakar, dr. Fran Sedej, dr. M. Matek, dr. Aleš Ušeničnik, dr. A. Medved, dr. I. Križanič, A. Kržič in dr. Jožef Pajek. Že imena odličnih pisateljev jamčijo, da se bode list lahko meril s podobnimi listi drugih narodov. „Voditelj“ stane za vse leto 1 gld 20 kr. in se posebno priporoča duhovnom in bogoslovcem.

Poezija Simona Jenka II. zvezek izide letošnje jesen.

„Hrvatski radnički glas“ pravi, da se bode preselil iz Siska v Ljubljano, kjer bode

lahko prosteje pisal. Želimo, da se ta vest vresniči!

Prijatelje ruskega jezika bode razveselilo izvedeti, da je izšel v „Goriški tiskarni A. Gaberčeka“ v Gorici „Rusko-slovenski slovar“ in „Kratka slovnica ruskega jezika“. Slovarja je 380 strani in slovnica obsega 88 strani. Knjiga stane 1 gld. 50 kr., trdo vezana 1 gld. 80 kr. po pošti 10 kr. več. Obširneje izpregovorimo o knjigi, ko jo dobimo.

„Die Reformation und Gegenreformation in den innerösterreichischen Ländern“. Tako se imenuje nova, 614 strani debela knjiga, katero je spisal graški vseučiliški profesor dr. Ivan Loserth. Knjigo je založila Cottova knjigotržnica v Stuttgartu. Njena vsebina se ozira tudi na protestantsko gibanje po Slovenskem v 16. stoletju. Dežele Štajarska, Koroška, Kranjska in Goriška — tedaj jedro slovenskih dežel — so sestavljale od druge polovice 16. stoletja jedno upravno telo in so se skupaj imenovale „Notranja Avstrija“ (Innerösterreich).

Društva.

Veselico priredi šenklavsko-frančiškanska ženska podružnica „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v korist glavni družbi v nedeljo, dne 17. aprila 1898. l. v Sokolovi dvorani „Narodnega doma“. Iz posebne prijaznosti sodeluje sl. slovensko trgovsko pevsko društvo. Med posameznimi točkami svira sl. godba c. in kr. pehotnega polka Leopold II, kralj Belgijcev, št. 27. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za osebo 30 kr., dijaki 20 kr., otroci prosti.

Veselico priredi „Slovensko bralno društvo“ v Škofji Loki v nedeljo, dne 17. aprila 1898. Igralo se bode na zahtevanje občinstva: „Čevljar — baron“, šaljiva igra v treh dejanjih s petjem. Prosta zabava s plesom. Začetek točno ob polu 8. uri zvečer. Vstopnina: udom 20 kr. neudom 30 kr. za osebo.

Občni zbor „Dramatičnega društva“ bode danes ob 8. uri zvečer v „Narodnem Domu“.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani. Pevski odbor „Glasbene Matice“ izreka c. kr. profesorju gospodu Antonu Funteku najtoplejšo zahvalo za izvrstno poslovenjenje besede J. S. Bachovemu „pasijonu po sv. Matevžu“ in ob enem za vse druge prevode na slovenski in nemški jezik, katere je z največjo ljubeznjivostjo in vselej brez najmanjše nagrade za naš zbor izvršil. Ljubljana, dne 9. aprila 1898. Pevski odbor „Glasbene Matice“.

„Slovenska Matica“ bode imela redni občni zbor v sredo dne 27. aprila t. l. ob šestih zvečer v Narodnem Domu v Ljubljani. Dnevni red: 1.) Ogovor predsednikov. 2.) Letno poročilo tajnikovo. 3.) Sklep računa o društvenem novčnem gospodarstvu za l. 1897. 4.) Volitev treh računskih pregledovalcev. 5.) Proračun za l. 1898. 6.) Dopolnilna volitev društvenega odbora. Letos izstopijo iz odbora gg.: dr. Hinko Dolenc, Janko Kersnik, Anton Koblar, dr. Frančišek Lampe, Frančišek Levec, dr. Jožef Serbec, Frančišek Šuklje, Jožef Šuman, dr. Ivan Tavčar, Andrej Žumer (in dr. Jernej Zupanec). Izstopivši še živi odborniki se lahko zopet volijo. Voliti morejo tudi nenavzoči društveniki s podpisanimi volilnimi listki. 7.) Samostojni predlog društvenega odbora, da se društvena knjižnica odstopi deželnemu muzeju kranjskemu in da se v tej zadevi stopi v dogovor z deželnim odborom. 8.) Posamezni predlogi in nasveti. Kdor hoče postaviti kak nasvet, ki pride na zboru v razgovor, ga mora predložiti vsaj do 23. aprila.

Shod „Obrtne zveze za Kranjsko“ v Kamniku dne 12. t. m. je vzbudil med kamniškimi obrtniki toliko zanimanja, da se ga je vdeležilo nad 70 obrtnikov. Razni govorniki so razpravljali o obrtnih vprašanjih. Sprejel se je predlog, naj se skoro vrši vseslovenski obrtni shod v Ljubljani, in sprejela se je tudi primerna resolucija za slovensko vseučilišče.

„Ljudska posojilnica“, Ljubljana, Gradišče št. 1 — S 1. aprilom t. l. presegla je ta krepko razvijajoča se posojilnica prvi milijon hranilnih vlog. Če se pomisli, da je „Ljudska posojilnica“

še 1. junija 1896 začela redno poslovati, se uvidi, da je ta zavod v kratkem času velikansko napredoval. Ni je posojilnice v celi Avstriji, ki bi bila v tako kratkem času tako napredovala! Denarni promet iznaša v treh mesecih od 1. jan. do 31. marca 1898 svoto 1,991.212 gld. 59 kr., torej blizu dva milijona. „Ljudska posojilnica“ obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}$ odstotkov brez kakega odbitka, ker plača rentni davek iz svojega. Tedaj denarja ni moč bolje in sigurneje naložiti, kakor pri „Ljudski posojilnici“. Hranilne vloge se vsprejemajo od vsacega, če je ud posojilnice ali ne, vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne v uradnici v Ljubljani, Gradišče št. 1. Vlada se pa denar tudi lahko s poštami položnicami in velja denar tisti dan vložnim, ko se je na pošti vplačal. Položnice se dobijo pri „Ljudski posojilnici“ na zahtevanje. Vložne knjižice drugih hranilnic se sprejemajo kot gotovi denar, in tečejo obresti nepretrgoma, toraj, se zamenjavajo knjižice brez vsake izgube, le na korist vlagatelja.

Koncert pevskega društva v Celju bode v nedeljo, dne 17. mal. travna t. l., v veliki dvorani „Narodnega doma“. Pri koncertu sodeluje iz posebne prijaznosti gospica Bronislava Wolska, koncertna pevka z Dunaja, ter slavni tamburaški klub iz Celjskega Sokola pod vodstvom gospoda dr. Hinka Šukleja. Gospica Wolsko spremlja na glasovirju iz posebne naklonjenosti do društva gospa Debelakova. Vspored je jako zanimiv. Začetek točno ob polu osmih zvečer. Vstopnina: Sedeži I. in II. vrste 1 gld. 50 kr., III. do VI. vrste 1 gld., VII. do XII. vrste 80 kr., XIII. do XIX. vrste 60 kr. — Sedeži prve vrste na balkonu 1 gld. — Stojišča 30 kr., dijaška in garnizijska vstopnica 20 kr. Vstopnice prodaja tvrdka Dragotin Hribar in se dobé iste na dan koncerta od 7. ure zvečer naprej tudi pri blagajni. Upati je, da bode ta koncert dobro obiskan, vže radi tega, ker se bode predstavila povsodi priljubljena koncertna pevka gospa. Bronislava Wolska z Dunaja. Saj v Celju itak ni priložnosti večkrat čuti umetno petje. Omeniti nam je tudi, da je znani slov. skladatelj gosp. Ipavc prav temu večeru posvetil svojo prelepo skladbo „Pomladanska“, ki jo bode prednašala gospica Wolska. Nastopil bode prvič društveni mešani zbor, in sicer v krasnih Hubadovih slov. nar. pesmih, s katerimi je „Glasbena Matica“ v Ljubljani očarala tako razvajene Dunajčane. Opozarjamo pa tudi vse p. n. rodoljube, da se bode natančen vsopred dobival tudi na večer koncerta pri blagajni.

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju je v šestih mesecih med 51 revnih in marljivih visokošolcev razdelilo 817 gld. 25 novč! Zato, kdor le more, naj daruje za mlade, bedne rojake na dunajskih visokih šolah! Vsak dar bode hvaležno prevzel društveni blagajnik: Vč. gd. Franč. Jančar, monsignor, papeški častni komornik, župnik nemškega vit. reda na Dunaju, I. Singerstrasse, 7.

Trgovinsko obrtno pospeševalno društvo. — C. kr. tehnologični obrtni muzej na Dunaju odpre v povzdigo malega obrta tečaje za krojače, stavbinske mizarje in čevljarje; v njih se bo sistematično poučevalo vse, kar je za napredek omenjenih obrtov potrebno. Ti tečaji trajajo za krojače in čevljarje po 6 tednov, za mizarje pa 8 tednov. Pravico do sprejema na tečaje imajo mojstri in pomočniki gori navedenih strok, priporočiti pa jih mora ali županstvo ali pa kaka strokovnjaška zadruga. Prednost do vstopa imajo oni, ki so že strokovnjaški izvežbani, dalje mojstri pred pomočniki in med pomočniki se upoštevajo zopet v prvi vrsti oni, ki mislijo pričeti v kratkem samostojno delati. Dalje se sprejmejo le taki prosilci, ki se nahajajo v starosti od 24. do 45. leta, in ki so oproščeni vojaštva ali pa so že odslužili. Ker je poučni jezik nemški, se zahteva vsaj toliko znanja nemščine, da poslušalec more slediti pouku. Prošnje za vsprejem se pošiljajo na ravnateljstvo c. kr. tehnologičnega obrtnega muzeja (K. k. Technologisches Gewerbe-Museum, Wien, IX/2, Währingerstrasse 59); kolekovati jih ni treba. V prošnji se mora navesti starost, običajni jezik, doba, kako dolgo je prosilec že

mojster ali pomočnik, dalje je treba naznaniti tudi pristojno trgovinsko zbornico. Ako je prosilec v kraju, kjer ni železniške postaje, naj sporoči tudi, katera železniška postaja mu je najbližja in končno naj pove, če je obiskoval kako strokovno šolo. Pristojbina za uk znaša gld. 25. — za krojače in čevljarje, za mizarje pa gld. 40. —; to pristojbino je treba z vpisnino 2 gld. naprej plačati. Ubožnejšim pa se pomaga s tem, da se jih oprosti pristojbine za pouk, ali pa da se jim da ustanova. Prošnje za oproščenje pristojbine naj se naslovijo na ravnateljstvo c. kr. tehnologičnega obrtnega muzeja, prošnje za ustanove pa na c. kr. trgovinsko ministerstvo, a oddati se morajo pri ravnateljstvu c. kr. tehnologičnega obrtnega muzeja. Prošnjam za ustanove je treba priložiti poleg priporočila tudi ubožni list in domovnico, mojstri pa imajo pridjati svojo pravico do obrta. Vojaški dokumenti in delavske knjižice pa naj se nikar ne prilagajo. Ustanove znašajo za poslušalce, ki ne žive na Dunaju, po gld. 120 za mojstre in po 95 gld. za pomočnike; poleg tega pa se povrne tudi vožnja tretjega razreda po železnici na Dunaj in nazaj. Prošnje za ustanove ni treba kolekovati samo takrat, ako jim je pridejan ubožni list. — Ker je tak pouk za povzdigo obrta velevažen, opozarjamo prizadete obrtnike na gorenji sestavek, naj ga pazno prečitajo ter naj se odločijo oni, ki čutijo v sebi potrebo in zmožnost, da ukrenejo vse potrebno za udeležje tacega pouka. Prilika se ponuja lepa, torej pozor!

Najnovejše vesti.

Cesar se je včeraj peljal s finančnim ministrom dr. Kaizlom na lov.

Štajarskemu poslanecu Girmayerju, ki je nemški nacijonalec, volilci niso izrekli zupanja, ker ne tuli povse z Wolfom. Izrekli so zahvalo Schönererju in Wolfu. Wolf zmaga!

V Opatijo sta prišla včeraj rumunski kralj in kraljica. Na postaji v Matuljah ju je pozdravil okr. glavar pl. Fabiani in petletni sinek postajnega načelnika Brezine je podal kraljici lep šopek. Ko se je kraljeva dvojica pripeljala v Opatijo je godba igrala rumunsko himno. V Opatiji je že vse v cvetju.

V Parizu je sklenilo vojno sodišče postaviti v pravdi proti Zoli kot zagovornika Playerja, načelnika advokatske komore, in zahtevati, ker se gre le za načelo, samo jeden frank odškodnine.

Rusko prostovoljno brodovje, ki pojde skozi Dardanele, bode te dni peljalo v Port Artur za utrdbo in artilerijo potrebni material.

Iz Madrida se poroča, da je vojna neizogibna. Ministerski predsednik Sagasta bode sklical voditelje vseh političnih strank ter jih prosil, da naj pomagajo. Premirje baje preneha jutri. Iz Havane prihaja poročilo, da so vstaši pripravljeni skleniti mir. Poroča se pa tudi iz Madrida, da je ministerski svet sklenil, svojega zastopnika precej odpoklicati iz Washingtona, ako bi Mac Kinley sprejel resolucijo, ki ne prizna na Kubi Španiji vrhovnega gospodstva. Darežljivost dvora in španskega naroda za vojne priprave se kaže v velikih radovoljnih prispevkih.

Ljubljanske demonstracije pred sodiščem. Velikanski izgredi v „Zvezdi“, o katerih se govori, da so pretresle nekoliko ljubljanski politični zrak, imeli so nasledek, da so izginile v mestu frankfurtarice in Karniolci s svojimi čepicami. Ti izgredi so bili nekaterim krogom, ki mislijo, da imajo Ljubljano v svojem žepu, zelo neprijetni in brez dvoma se bodejo vzroki teh demonstracij še v parlamentu pojasnili. Za sedaj bomo pa imeli v Ljubljani proti celi vrsti obtožencev senzacionalno kazensko razpravo, kakor jo na Dunaju in v Gradcu niso imeli, ako ravno so se tam zgodili veliko večji izgredi, in sicer izgredi, kateri niso šli proti kakim fantinom, temveč proti vladi sami. Kazenska preiskava je bila baje silno natančna in obširna. Zaslišano je bilo ogromno število prič, a državno pravdnštvo je dobilo zase le 39 deloma ugodnih prič, med katerimi je celih — 24 policistov. Ob-

tožnico k tej značilni obravnavi prinašamo na drugem mestu kolikor nam mogoče doslovno.

Zagovarjanje obtožencev radi demonstracij v „Zvezdi“ obljubili so nekateri ljubljanski odvetniki prevzeti brezplačno. Dotični obtoženci, ki še nimajo zagovornika, se lahko oglase v uradnih urah pri našem upravnistvu, ki bode vse preskrbelo.

Profesor Binder je o velikonočnih praznikih šel govorit tudi puljskim Nemcem ter trdil, da je celo v Pulju starodavna nemška zemlja. Tako smejo čenčati nemški profesorji!

Ogenj. Včeraj zvečer okolu. $\frac{1}{2}$ 10. ure je gorelo na Ižanski cesti šte. 26. Pogorela je gostilničarju in mizarju Čehu zgradba, v kateri je imel spravljene po zimi petrolej, premog in razne mizarске potrebščine, po letu jo je parabil za goste.

O koncertu gospice Mařenke Sevčikove, ki je bi jako krasen, sprejeli smo obširno poročilo, a žalibog prepozno.

Ljudski shod imajo socijalni demokratje jutri popoldne ob 2. uri pri Justinu v Spodnji Šiški.

V Stičini bodo cistercijanci prevzeli samostan 25. t. m.

„Grazer Tagblatt“ se jezi, da „Voditelj“ izhaja v slovenskem jeziku in dostavlja: „Wie unser Clerus slovenisiert!“ — Bog daj norcem pamet!

V Trstu so se dne 14. t. m. nadaljevale demonstracije zaradi socijalnih pridig, katere je imel pri novem sv. Antonu jezuvit Pavišič. Prejšnji večer so ropotali v cerkvi med pridigo. Ker so pa drugi dan spuščali v cerkev le krščanske socijaliste, je srd mokračev prišel do vrha. Pred cerkvijo se je zbralo na tisoče socijalnih demokratov, brezvercev in radovednežev. Razgrajali, žvižgali in vpili so na vso moč ter klicali: „Proč s škofom!“, „Proč z jezuviti!“, „Doli Pavišič!“ Policija je množico razgnala, ki se je pa vnovič zbrala med prepevanjem delavske pesni pred škofovo palačo, kjer je kričala: „Doli s škofom!“, „Živio Učekar!“ (Učekar je mokrač slovenske krvi.) Tudi tu so stražniki razgnali tulečo druhal s sabljami. Demonstrantje so šli po vsem mestu in Lahoni so jih veselo pozdravljali. V ulici S. Giovanni so srečali demonstrantje Pavišiča in grozno tulili nad njim. Nekaj razsajačev je bilo ranjenih in nekaj aretovanih. Mestni svetovalci so naročili županu, da naj gre k škofu in se pritoži tudi pri vladi zaradi Pavišičevih govorov. (Pavišič je znanstveno razpravljal socijalizem s krščanskega stališča.) To bode framasonske hlapce še bolj osrčilo, da bodo divjali zoper škofa in duhovne zaradi krščansko-soc. nauk.

Dr. Gregorčič ima jutri predavanje v goriški Čitalnici.

Shod ima jutri goriški deželni poslanec dr. Tuma pri sv. Luciji na mostu.

Razne stvari.

Predrzní hribolazci. Na Veliko noč je zmrznil na Velikem Snežniku v Raških planinah dunajski hribolazec Schlichtting. Njegov tovariš Seeböck ga je dobil mrtvega v planinski koči, visoko napolnjeni s snegom. Ker je začelo mestiti, je Seeböck moral prenočiti v koči pri mrtvem prijatelju, a tako ga je zeblo, da bi bil gotovo zmrznil tudi on, ako bi ne bil po koči vso noč premetaval snega. Tako grozovito zdelan je prilezel Seeböck drugi dan do gostilne pod planino, da so ženske, ko so ga zagledale, omedlele. Ubila sta se tudi še dva druga turista. Res, ne le nebeško, ampak tudi planinsko kraljestvo silo trpi!

Dr. Lovro Monti, jeden najznačajnejših rodoljubov v Dalmaciji, je umrl minulo soboto v Kninu. Odlično je deloval za slogo med Hrvati in Srbi. Zapustil je 40.000 gld. za poljedelsko šolo v Kninu.

Lužiško-srbsko bogoslužje je vsako četrtletje po jedenkrat v Draždanih v Križni cerkvi, v Berlinu in v Charlottenburgu po šestkrat na leto.

Rudeče vino se poskuša, če je pravo, tako le: Vlij nekaj kapljic vina na košček čiste krede in pazi na barvo. Pri naravnem vinu ostanejo lise na kledi rujavkaste ali škrljastive. Ako je v vinu fuhsin, ostanejo lise rudeče

ako je vino barvano z borovnicami, so lise plave, in če je barvano s sleznicami, so lise zelene ali plave.

Vodni kanal, ki bode spajal Riga v Vzhodnjem morju s Črnim morjem, se bode začel kopati v jeseni. Stal bode 220 milijonov rubljev. Ta nova vodna pot bode važna za trgovino, ker se bode zelo olajšal promet med severom in jugom Rusije. Ves kanal bode po noči električno razsvetljen. Načrti so že gotovi v vseh podrobnostih.

O aferi dr. Potočnjak - Rubido - Zichy je izšla v Novem Sadu brošura pod naslovom: „Poštenje i moral pod vladom Dragutina grofa Khuen-Hedervarya, ki kaže, kako je grof Khuen skušal s svojimi pomagači dr. Potočnjaka moralno ubiti in da temu grofu ni družega mar, kakor na Hrvatskem razširjati madjarsko državno idejo.

Češka pisateljica Zofija Podlipska je že vsega skupaj napisala 114 romanov in povestij, 26 povestij za narod, 4 gledališke igre, 100 drobtin, 100 povestic za mladino, 50 otroških drobtin, 13 otroških gledaliških iger in 20 literarnih in životopisnih študij.

Slovaki so se začeli književno jako gibati. „Narodni Hlasnik“ izhaja dvakrat na mesec (prej enkrat), „Ludove Noviny“ so postale tednik (prej so izhajale po dvakrat na mesec). V Ružomberku izhajata dva nova časopisa tednik „Slovanske Listy“ in ženski časopis „Dennice“, v Turčanskem Sv. Martinu izhajajo poleg „Slov. Pohledi“ in „Nar. Noviny“ letos tudi „Hospodarske Noviny“. Jediní pedagogički list „Dom a škola“ je pa zaspal.

Za kugo je umrlo v Djedi na Turškem od 1. do 6. aprila 6 oseb.

Denar in kredit.

Narodno-gospodarske črtice.

Le izprememba traja na svetu. Kar danes utešuje človeštvo, kar zadovoljuje njegove potrebe, to jutri že ne zadostuje ali nima celo nobene vrednosti več. S spremembo človeških potreb kaže nam v raznih časih različno podobo tudi gospodarstvo kot skrb za zadovoljitev tega, česar potrebujemo, pojavlja se različno po dobah tudi narodno gospodarstvo kot jednotni organizem raznih gospodarstev.

Pri razvoju večine narodov nahajamo pa nekatere skupne momente, iz katerih se v določenih dobah zrcali njihovo gospodarstvo, oziroma na njem obstoječa kultura. Izmed teh skupnih momentov omenjamo le za nas važnih menjalnih sredstev, ozir. načina, kako prehaja blago iz roke v roko, ali po predavanju tretjega blaga ali neposredno. Po tem razločujemo tri dobe v razvoju narodnega gospodarstva: dobo menjalnega prometa, denarno in kreditno dobo.

I

Izvemši nekatere kraje v Avstraliji nimamo dandanes nikjer več na svetu menjalnega prometa. Povsod ga je izpodrinil denar ali kredit.

Splošno menjalno sredstvo, nakaznica na vsakovrstno blago, ali kakor že opredeljujejo denar, kaže se nam v zgodovini v raznih oblikah.

Pastirskemu narodu je bil največi zaklad živina; ni torej čudo, da si je izbral živino za splošno merilo vrednosti in cene blaga. Homer ceni blago po volih. Pri Rimljanih je bila početkom drobnica za denar; na to še kaže izraz za denar (pecunia, iz pecus). V osrednji Afriki se še sedaj plačuje s sužnji, s soljo; pri nomadskih plemenih zahodne Azije s konji ali ovci.

Ko je nastopil poleg poljedelca še stan obrtnikov, morala se je umakniti živina pripravejšemu menjalnemu sredstvu. Kakor so prvotni narodi rabili bakreno orodje, tako so se tudi oklenili bakrenega denarja.

Ker pa baker nima posebne vrednosti zaradi velike množine, ki se dobiva v naravi, stopile so kmalu na prvo mesto v denarnem sistemu dragocene kovine. Ž njimi se morejo plačevati tudi večje svote, ker imajo te kovine radi svojih fiziških in kemijskih lastnostij veliko večjo veljavo, nego jednaka množina kakoršnega koli drugega blaga.

Denar je sicer nastal kot naravna potreba v človeškem prometu, toda država je kmalu vravnava njegovo sprejela v svojo roko.

Na dvoje se pri tej vravnavi ozira država: ona določuje, kaj naj bo denar in v kakem razmerju naj bodo posamezni novci mej seboj.

S tem, da država ukazuje, kaj bodi denar, določa denarno vrednoto. Kovinska vrednota je dandanes navadna v vseh večjih državah. Če je zlato splošno plačilno sredstvo, govorimo o zlati vrednoti, če se postavi srebro za podlago vsemu denarju, imamo srebrno vrednoto. Tudi mešano vrednoto nahajamo v nekaterih državah.

Z uredbo denarne vrednote pa še država ni rešila povsem svoje naloge. Ona mora določiti tudi novčni zistem, urediti razmerje, po katerem se ravna posamezne denarne vrste v prometu.

V Avstriji imamo od l. 1892. zlato vrednoto. Novčna jednota je krona. Iz 1 kg čistega zlata se nakuje 3280 dvajset in desetskronskih novcev. Vsi ti kronski novci, ki se izkujejo iz 1 kg zlata, pa nimajo jednake čistine. Baker, ki se primešava zlatu, se ne razlije povsod jednako. Postavno določeni razloček mej posameznimi 20 kronskimi novci sme znašati $\frac{1}{1000}$ (takozvani remedium ali toleranca). V večni cirkulaciji se denar obrusi, izgubi nekoliko svoje prvotne teže. Tudi ta zguba ne sme znašati več nego določa zakon — pri 20kronskih 674 g, pri 10kronskih novcih 337 g — sicer ni država dolžna sprejeti denarja pod normalno težo za nominalno vrednost. Iz prejšnje denarne vrednote se je ohranil še goldinar, ki tvori z zgoraj naštetimi novci kurentni denar naše države.

Zraven teh novcev pa imamo tudi drobiž, t. j. denar, ki nima toliko notranje vrednosti, kakor kaže ime. Iz 1 kg srebra se nakuje 200 kron z $\frac{885}{1000}$ čistine. Država mora sprejemati krone, če se ji tudi plača ž njimi zelo velik znesek, privatna oseba pa ni dolžna sprejeti več nego 50 K, istotako ne nikljastega denarja po 20 in 10 h več kot 10 K, vinarjev iz bronca ne nad 1 K.

Skoro v vseh evropskih državah je uvedena zlata vrednota. Na Nemškem se kuje iz 1 funta čistega zlata 139 $\frac{1}{2}$ kosov, kojih deseti del se imenuje marka. Angleži imajo že od leta 1816. zlato vrednoto. Dežele latinske novčene zveze (Francija, Italija, Belgija, Švica) so sklenile l. 1873. novčno pogodbo, h kateri je pozneje pristopila tudi Grška. Tedaj so sprejele francoski novčni zistem, po katerem se kuje iz jednega kilograma novčnega zlata ($\frac{900}{1000}$ čistine) 3100 frankov. Tudi Rusija se pripravlja, da uvede zlato vrednoto.

Vinogradništvo na Kranjskem.

Glede povzdige vinogradništva na Kranjskem se je v zadnjih letih storil velik korak naprej, tako da moremo sedaj smelo pričakovati, da bodo vinorodni kraji kranjske dežele v malo letih dobili svoje nekdanje lice.

Kranjska obsega 10.836 ha vinogradov, od teh je pa komaj še 3836 ha neokuženih, torej popolnoma rodech, 4000 ha je le malo sadosnih, drugo t. j. 3000 ha je pa po trtni uši popolnoma uničenih, tedaj nerodovitnih.

Vsled marljivega podpiranja od strani vlade in osobito deželnega odbora in s pomočjo mnogih teoretičnih in praktičnih podukov, katere so dajali v to poklicani faktorji, dosegli so se v zadnjih 4. letih nepričakovano ugodni uspehi.

Kranjska dežela postaja v kmetijstvu sploh vzor vsem drugim deželam. Koliko da je storila dežela v zadnjih letih ravno glede povzdige vinarstva, o tem se lahko prepriča vsakdo, ki le količkaj zasleduje delovanje deželnega odbora in zbora kranjskega. Sosedne dežele se čudijo, kako more Kranjska tako ogromne svote v ta sicer blagi namen žrtvovati. Samo za brezobrestna posojila je letos postavljenih v proračun 50.000 gld. oziroma 100.000 gld., ko dovoli vlada enaki prispevek. Le Nižjeavstrijska, ki ima ne-le trikrat več vinogradov (32.263 ha), ampak je tudi mnogo premožnejša od Kranjske, je postavila enako svoto v proračun.

Kranjska dežela deli pa tudi denarne podpore, oddaja iz svoje trtnice vsako leto več desetisoč cepčlenk po bagatelnih cenah, dalje ameriške korenjake zastonj, dalje stroje, galico, žveplo itd., napravlja in gmotno podpira podružnične trtnice in vzorne vinograde, katerih namen je, še nevedno in nezaupljivo prebivalstvo vzbujati k napredku, vlada pa razdeljuje še posebej vsako leto $\frac{3}{4}$ —1 $\frac{1}{4}$ milijona ameriških podlag, in te deloma zastonj deloma pa po prav nizkih cenah. Poučna predavanja, združena s praktičnim razkazovanjem, vrše se po vsi deželi prav pogostoma. Ako vsa ta dejstva natančno prerešemo in objektivno sodimo, moramo reči, da kranjska kronovina ni zadnja. Pohvalno moramo omenjati, da so se v zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega gladko in točno reševala važna gospodarska vprašanja v prid kmetijstvu, vse drugače, kakor v zapuščeni sosedni kronovini tržaško-primorski.

Za to pa gre vsa čast vrlim poslancem, osobito zastopnikom kmečkih občin. Želeti bi bilo le, da se še nadalje tako vstrajno deluje v prid cele dežele in nekaj časa posebno pozornost obrača na zapuščene vinorodne kraje, dokler si vinogradniki toliko ne opomorejo, da bodo mogli vsiklikniti: „Rešeni smo!“

Fr.

Nova civilna pravda.

Postopanje pri sodiščih prve stopnje.

(Nadaljevanje.)

Pravni leki

b) Rekurz.

Glede rekurzov velja splošno vodilo, da je rekurz pripuščen le proti sodnim sklepom (odlokom), kakor priziv le proti razsodbam. Zakon navaja določno, proti katerim sklepom sploh rekurz ni pripuščen in postavlja kot temeljni zakon določilo, da je proti enoličnim sklepom sodišč prve in druge stopnje rekurz izključen.

Rekurz je vložiti brez izjeme v 14. dneh po dnevu dostavljenega pismenega, ali obema strankama ustno prijavljenega sklepa.

Sam ob sebi nima rekurz nikake odložitve moči, oziroma dotični sklep se sme izvršiti, če tudi je bil rekurz vložen. Previdno je pa, kakor zakon veleval, da sodnik dotično obravnava, oziroma izvršitev sklepa ali rubežni začasno ustavi, ako se s tem ne provzroči nasprotni stranki neprimerna škoda, kakor tudi za slučaj, da bi bil brez take odložitve smoter rekurza uničen.

Pri sodnih dvorih je vložiti pismeni rekurz in dotični spis mora podpisati odvetnik. Glede okrajnih sodišč ne velja ta predpis, in stranke, katerih ne zastopa odvetnik, smejo dati rekurz tudi na zapisnik.

c) Tožbe zaradi ničnosti in zaradi obnove.

Zakonodajalec je uvedel ta dozdej nepoznana izvanredna pravna leka v to svrhu, da se sicer že proglašene razsodbe izpodbijajo. Izpodbijanje se pa vrši zaradi ničnosti razsodbe, ki se ne da popraviti, ali pa zaradi tega, ker je sodnik sicer pravilno sodil, imel pa za razsodbo nepristno gradivo, tako da je pravdna stranka škodovana, ker se ni izvedela prava resnica. V prvem slučaju je pravni lek tožba zaradi ničnosti in v drugem tožba zaradi obnove.

Tožba zaradi ničnosti je dopustna le tedaj, ako je sodil sodnik, katerega zakon izključuje, in ako ni bila stranka pri razpravi zastopana, oziroma če onega, ki se po zakonu sam ne more zastopati, ni zastopal njegov zakoniti zastopnik.

Tožbe zaradi obnove razprave je pa vložiti, ako so bile listine, na katere se razsodba ozira, ponarejene, ako so priče krivo pričale, ako je dokazati goljufija ali pa oskrumba sodnih dolžnostij pri razpravi, ako se je razveljavila kazenska razsodba, na katero se je naslanjala civilna razsodba, ako se je našla pozneje pravomočna prejšnja razsodba o istem predmetu, in ako je stranka našla nova dejstva ali dokazila, katerih ni mogla v razpravi uporabljati. Ta pravna pota morajo stranke nastopiti v teku jednega meseca, in o dotični tožbi se potem vrši razprava kakor o navadnih tožbah.

(Dalje prihodnjic.)

Prej **Albert Robida** Prej
M. Učak M. Učak
v Ljubljani, Rožne ulice št. 5
26 (25-6) izvršuje po najnižjih cenah
sobna slikarska dela
v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled
veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na de-
želi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča
se posebej za slikanje cerkev in kapel. — Na-
ročajo se dela lahko tudi pismenim potom.

Naznanilo in priporočilo.
Slavnemu občinstvu najljubše priporočam svojo
bogato zalogo
najraznovrstnejših
klobukov, cilindrov, čepic i. t. d.
Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.
Velepoštovanjem
18 (12-4) **J. Soklič,**
Stari trg št. 1 (pod Trančo).

Alojzij Večaj,
pečarski mojster v Ljubljani,
Opekarska cesta št. 61.
priporoča svojo izborna zalogo vsakovrstnih
pečij iz glinaste snovi
od najpreprostejših do najfinejših ružave, zelene
ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v po-
ljubni drugačni barvi.
Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči
za vse svoje izdelke jedno leto.
— Cene nizke. — 8 (52-8)

Trnkóczyja
ustna voda
steklenica 50 kr.
Trnkóczyja
prašek za zobe
škatljica 30 kr.
kakor tudi

vse medicinično-kirurške in pharmaceutične preparate, specijali-
tete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila,
parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani 27 (12-5)

lekarniške tvrdke:

Ubald pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,
Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,
Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,
Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,
Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

➔ Pošiljatev z obratno pošto. ➔

VIZITNICE priporoča J. Blasnikova tiskarna.

Trgovina s papirjem **Jos. Petriča** na sv. Petra cesti
števil. 6.
priporoča
razna velikonočna darila.

Največja zaloga vsakovrstnega papirja po
tovarniških cenah. 38 (4-3)

Papirne vreče lastnega izdelka in šolske zvezke
po najnižjih cenah i. t. d.

ERNST SPEIL,
mehanik,
Ljubljana, Turjaški trg št. 1.
(„Katoliški Dom.“)

Zaloga šivalnih strojev in biciklov po najnižjih cenah
iz različnih tovarn.

➔ **Najnovejši izumi.** ➔

Vsa v to stroko spadajoča dela se točno in solidno in po naj-
nižjih cenah izvršujejo.

Za mnogobrojna naročila se udano priporoča

28 (24-6)

Ernst Speil,
mehanik.

Pozor kolesarjem - novincem:
za vozno vežbanje s kolesom je velikanska dvorana na razpolago.

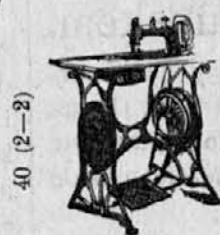
Prodaja
biciklov.

Največja zaloga koles z
vsemi novostmi. Po
znano najboljša in pre-
skušana kolesa proti
garanciji po najnižjih
cenah. **Mehanična**
delavnica za vsa
popravila nahaja se
v lastni hiši na
Poljanski cesti
št. 31, isto tam
lep prostor na
prostem za vež-
banje na kolesu.

Puch, Styria
najboljša
Columbia
Helical-
Premier

Svetovnoznana
angleška kolesa
iz orožne tovarne B. S. A.

Velika zaloga
vsakovrstnih
šivalnih strojev
po najnižjih cenah.
Ceniki
šivalnih strojev ter
koles se pošiljajo po
pošti zastoj in franko.

40 (2-2)

Priporočam se p. n. občinstvu najljubše in vabim k obilnemu obisku.

Fran Čuden, urar v Ljubljani.

ANA HOFBAUER

Wolfove ulice št. 4. **LIUBLJANA** Wolfove ulice št. 4.

se priporoča 37 (4-3)

za izdelovanje banderjev, baldahinov,
paramentov, cerkvenega perila, vezenja
in za popravo starih paramentov.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid
navadno opeko za zid

33

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečistiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobnihih spomenikov

36 (24-3)

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posest-
nikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, so-
lidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravi obris za cerkvena in stavbinska dela.

Ljubljanske demonstracije pred sodiščem.

Št. 374/5 98.

Obtožnica. *)

C. kr. državno pravdnštvo v Ljubljani dviga proti:

1. Ivan Štefe, 23 let staremu, kat. vere, samskemu upravniku časopisa „Slovenski List“ v Ljubljani
2. Ivanu Miklavc, 47 let staremu, kat. vere samskemu trgovskemu potovalcu v Ljubljani
3. Jerneju Žargi, 45 let staremu, kat. vere, oženjenemu delavcu v Ljubljani
4. Anton Kosec, 40 let staremu, kat. vere, oženjenemu črevljarju v Ljubljani
5. Alojziju Lukner, 35 let staremu, kat. vere oženjenemu mizarju v Ljubljani
6. Karolu K..., recte Semen, 25 let staremu, kat. vere samskemu juristu in c. in kr. kadet častnikemu namestniku nadomestne rezerve iz St. J.
7. Antonu L..., 28 let staremu, kat. vere, samskemu juristu iz H.
8. Antonu B..., 20 let staremu, kat. vere, samskemu juristu v L.
9. Ivanu M..., 24 let staremu kat. vere, samskemu juristu in c. in k. častniku v rezervi iz B.
10. Janezu Jerina, vulgo Škubic, 37 let staremu, oženjenemu posestniku v Ljubljani
11. Ivanu Inocente, 19 let staremu, kat. vere, samskemu slikarju v Ljubljani
12. Janezu Erbežnik, 22 let staremu, kat. vere, samskemu pekovskemu pomočniku v Ljubljani
13. Jakobu Ardigal, 30 let staremu, kat. vere, samskemu delovcu v Ljubljani
14. Dragotini C..., 19 let staremu, kat. vere samskemu šestošolcu v Ljubljani
15. Mihi Mittermayer, 34 let staremu, kat. vere oženjenemu delovcu v tabačni tovarni v Ljubljani
16. Ivanu Jerič, 29 let staremu, kat. vere samskemu delovcu v Ljubljani
17. Francetu Milave, 22 let staremu, kat. vere, samskemu mehaniker v Ljubljani in
18. Nacetu Mave, 14 let staremu, kat. vere, samskemu krojaškemu vajencu v Vižmarjih

obtožbo

I. Ivan Štefe, Ivan Miklavc, Jernej Žargi, Anton Kosec, Alojzij Lukner, Karol Klander recte Semen, Anton L..., Anton B... in Ivan M... so — v namen, da bi se dne 20. februarja 1898 v Zvezdi v Ljubljani pred kazinskim poslopjem nabralo ljudstvo in bi imelo naskočiti to poslopje člane početne zveze nemških visokošolcev „Karniola“ primorati čepice te zveze odložiti, oziroma jim jeh vzeti in omenjene člane razpediti in nabiti — in sicer Ivan Štefe z drugimi do sedaj neznanimi tovarši z velevanjem in nagovarjanjem zbiranje ljudstva vredil in dne 20. februarja 1898 v Zvezdi zbrano ljudstvo vodil: Ivan Miklavc, Alojzij Lukner, Karol K..., Anton L..., Anton B... in Ivan M..., 19. februarja 1898 po noči deloma tudi 20. februarja 1898 zutraj tiskane listke z sebino: „Zavedni Slovenci v nedeljo 20. t. m. ob 11. uri dopoldne v Zvezdo“ deloma po Ljubljanskih ulicah raztresali in nalepeli, deloma med ljudstvo razdelovali. Ivan Miklavc pri tej priliki v Lekanovi kavarni 19. februarja 1898 zvečer tudi govoril: „Pereat nemškim puršem! jutro gremo v zvezdo in bomo vse zbili.“ — in dne 20. februarja 1898 v zvezdi pred kazinskim poslopjem proti zbrani druhali upil: „pojdit gremo vsi notri, jih bomo vun zmetali in kapce dol pometali.“ Anton Kosec dne 19. februarja v Mehletovi žganjariji pri Dolenski mitnici proti navzočim govoril, da pridejo 20. februarja 1898 nemci iz Dunaja ali Gradeca, da se bodo „katoliški“ zbrali v svojem domu (katoliškem društvu) in šli potem v zvezdo, in nemce, če bodo jim kateri kaj rekli nabili, in posebno naročil navzočemu Jožefu Kas, da naj Štefanovaški fanti ob 11 uri v nedeljo v zvezdo pridejo in slednji Jernej Žargi dne 20. februarja 1898 zbrano druhal hujskoval in upil: „Živijo Slovenci, nemce vun čepice doli, potem bo mir, prej ne, mi smo na naši zemlji, uni morajo vun iti“ in so torej na očitnem kraju in pred več ljudmi, deloma v natisnjenih delih k po zakonito prepovedanim dejanjem na govarjali, spodbadali in zapeljati skušali — Ivan Miklavc, Alojzij Lukner, Karol K..., Anton L..., Anton B... in Ivan M... obenem tudi tiskovine razdajali izven za to pravilno namenjenih prostorov, in jih pribijali na ulicah in drugih javnih krajih brez posebnega dovoljenja varnostnega oblastva. —

*) Natisnjeno kolikor nam mogoče doslovno.

II. Ivan Štefe je dne 20. februarja 1898

a) proti redarjema Guido Schmalz in Franz Klančičar ko sta aretovanega Jakoba Andrgal proti Wolfovem ulicam tirala — s palico druhali pokazal in upil: „tako je aretovanca izpustite“ in: „aretovanca takoj na županovo povelje izpustiti“ vsled česar se je mnogo ljudi pod njegovim vodstvom in s krikom: „spustiti ga morate, delovci ne bodo aretovani.“ za njima osulo,

b) ko je redar Stefan Goričan Franca Jeriča, ki je bil tudi med množico, in ukazu da naj se odstrani ni ubogal temveč se za železno ograjo v zvezdi držal. proč odrival — k imenovanemu redarju pristopil in upil: „tacega surovega ravnanja naše ljudstvo ni navajeno“ in mu rekel, da si mora njegovo številko zapisati.

c) in potem za redarjam Goričan, ko je na povelja mestnega palicijskega komisarja Podgoršek, Jeriča aretoval in na rotovž gnal z množico katera je upila „oprostito ga“ tekkel —

d) in slednji k redarju Jožefu Herzog, kateri je imel ukaz vstop v zvezdo zabranjevati in vsled tega Franceta Milave vstavil, pristopil in rekel „ali ni vstop dovoljen ako pridejo umikani ljudje, kdo je prepovedal, kje je Hribar se bomo že z Hribarjem zmenili.“ — in je toraj ad a) zoper kako v § 68 k. z. imenovanih oseb, kadar je gosposkino povelje spolnovala in svojo službo opravljala več ljudi nagovarjal da bi se zoperstavili in ad c. tudi sam takemu nagovoru vdal in govorniku pomagaje ali zoperstavljenji pri družil, ad b) in d) se brez razžalitve v § 312 k. z. v misel vzete, drugače vtikaval, da bi kaki izmed oseb v § 68 k. z. imenovanih branil svojo službo opravljati ali kako gosposkino povelje spolniti. —

III. Miha Mittermayer je dne 20. februarja 1898,

a) za redarjema Guido Schmalz in France Klančičar, ko sta tirala aretovanega Jakoba Ardigal in za redarjema Lorenc Breznik in Jožef Kerin ko sta peljala aretovanega Jerneja Žargi proti Wolfovim ulicam z množico, katera je kričala spustiti ga morate delovci ne bodo aretovani „in aretovali ga ne bodo“ letel —

b) in ko je poznej pri Majerjovi kavarni stal, vpil proti redarju Jožefu Kerin „saj ga nimajo za kaj aretirati, on je naš, on je Slovenec to ni nobene pravice“ in je toraj ad a) na govoru v § 279 k. z. navedenem vdal in se govorniku pomagaje ali zoperstavljaje pridružil —

ad b) se brez razžalitve v § 312 k. z. v misel vzete drugače utikoval da bi kaki izmed oseb v § 68 k. z. imenovanih branil svojo službo opravljati ali kako gosposkino povelje spolniti.

IV. Jakob Ardigal ni hotel dne 20. februarja 1898

a) ubogati, ko je mestni policijski komisar Podgoršek ljudstvu pred kazino zapovedal, da mora nazaj iti, in ko sta ga redarja Guido Schmalz in France Klančičar ktera sta ima povelje zvezdo popolnoma izprazniti. večkrat opominjala, da naj gre proč se ni hotel odstraniti in je potem omenjenema redarjema, ko sta ga na povelje policijskega komisarja Podgoršek aretovala in proč peljala pretil: Vam bom že pokazal — in je tedaj ad a) pri rabuki ki je vstala tudi iz vsakega drugega vzroka in ne iz tistega, zavoljo katerega skupljanji ljudi hudodelstvo postaja, uradnika ali straži, ko sta le te množici se raziti velevala — ni ubogal

ad b) v § 68 k. z. imenovano osebo, ko je svojo službo opravljala z besedo razžalil; —

V. Dragotin C... je dne 20. februarja 1898

a) za redarjema Guido Schmalz in France Klančičar ko sta tirala aretovanega Jakoba Ardigal z množico kričečo: „spustiti ga morate, delavci ne bodo aretovani“ — letel

b) poznej proti redarju Guido Schmalz oziroma Alojziju Slanovc upil, da nima stražnik pravice proti njemu sabljo vleči in je tedaj ad a) na govoru v § 279 k. z. navedenem vdal in se govorniku pomagaje ali zoperstavljaje pridružil, ad b) se brez razžalitve v § 312 k. z. v misel vzete drugače utikaval, da bi kaki izmed oseb v § 68 k. z. imenovanih branil svojo službo opravljati ali kako gosposkino povelje spolniti.

V. Fran Jerič, ni hotel dne 20. februarja 1898 v zvezdi ko so stražniki velevali množici, naj se razide in jo nekaj korakov za železno ograjo nasproti kazini potisnili — ubogati, temveč se je za železno ograjo prijel rekoč da ne gre nazaj tako da ga je moral redar Stefan Goričan s silo proč spraviti in je tim pri rabuki ki je vstala tudi iz vsakega drugega vzroka in ne iz tistega, zavolji katerega skupljanji ljudi hudodelstvo postaja, uradnika ali straži, ko sta leta množici se raziti velevala — ni ubogal.

VII. Janez Jerina je dne 20. februarja 1898 proti redarju Francetu Golob, ko ga je leta na povelja policijskega komisarja Podgoršek iz kazinskega poslopja iztirjal palico vzdignil in

se zoperstavljaj, tako da je moral redar sabljo potegniti in potem redarja Matijeta Plevnik ki je pristopil in mu ukazal da naj se odstrani pri prsih za obleko zagrabil — in je tedaj osebi v § 68 k. z. imenovani, ko je gosposkin zaukaz sponuvala in svojo službo opravljala z nevarnim pretenjem in dejanskim silovitem lotenjem in sicer z orožjem nasproti postavil;

VIII. Ivan Inocente, je dne 20. februarja 1898 pri kazinskem poslopju in sicer pri kovarni okno hudobno pobil, ter prisega škoda, ki je nastopila 25 fl.

IX. Janez Erbežnik je z drugimi še neznanimi tovarši dne 20. februarja 1898 v Hilšerjevih ulicah v namenu črevljarja Jožefa Zupan prisiliti, da bi visokošolca Konrada Stöcklinger, kateri se je pred množico v njegovo delavnico skril, množici izročil, na zaprte vrata Zupanove delavnice tolkel in razbijal in upil: Nemca vun, če ne bomo šajbe pobili, vun z njim ali pa gremo mi notré“ tedaj kakemu človeku zares silo delal in neposreudje s poškodovanjem na lastnini pretil v namenu da bi ga primoral, kaj storiti ali trpeti in je bilo žuganje takšno da je zamogel ta komur se je žugalo, glede na razmere in osebne lastnosti in na znamenitost zažuganega zlega po pravici v strahu biti. —

X. Ignacij Mavec, je dne 20. februarja 1898 v Hilšerjevih ulicah zavoljo svojega dobička klobuk, katerega je nekdo Konradu Stöcklinger iz glave zbil, brez privolenja Konrada Stöcklinger vzel. —

XI. Franc Milave je dne 20. februarja 1898

a) Konradu Stöcklinger, ko je skočil iz delavnice Jožefa Zupan s palico po glavi zamahnil s tim dejanje započel, od katerega je že po njegovih naravnih vsakteremu lahko znanih nasledkih spreviditi zamogel da utegne kako nevarnost za življenje, zdravje ali telo ljudi napraviti ali povekšati.

b) proti stražniku Jožefu Herzog kateri mu je vsled povelja mestnega policijskega komisarja Podgoršek vstop v zvezdo zabranil in se z vzdigenim rokam proti njemu vstavil, ker je siloma hotel v zvezdo iti upil: „suvati mene ni treba“ in „kako številko pa imate — aha 25“ in s tim se brez razžalitve v §. 312 k. z. v misel vzete drugače utikaval, da bi kaki izmed oseb v §. 68 k. z. imenovanih branil svojo službo opravljati ali kako gosposkino povelje spolniti:

Zakrivili so tedaj:

1. Ivan Štefe pregrešek po §. 279, 280 in 305 k. z. in prestopok po § 314 kp. kaznjivo po §. 267 in 279 k. z.
2. Ivan Miklavc pregrešek po §. 305 k. z. in prestopok po § 23 tistega zak. z dne 17/12 1862 št. b. dz. leta 1863. kaznjivo po § 267 in 305 k. z.
3. Jernej Žargi pregrešek po §. 305 k. z.
4. Anton Kosec pregrešek po §. 305 k. z.
5. Alojzij Lukner
6. Karol K... recte Semen
7. Anton L...
8. Anton B...
9. Ivan M... pregrešek po §. 305 k. z. in prestopok po §. 23 tisk. zak. z dne 17. decbra 1862 št. b. d. z. leta 1863 kaznjivo po §. 267 in 305 k. z.
10. Janez Jerina hudodelstvo javne sile po §. 81 k. z. kaznjivo po § 82 k. z.
11. Ivan Inocente hudodelstvo javne sile po §. 85 a k. z. kaznjivo po §. 86 k. z.
12. Janez Erbežnik hudodelstvo javne sile po § 98 a in b kaznjivo po §. 100 k. z. ozirom na § 265 k. z.
13. Jakob Ardigal pregrešek po §. 280 k. z. in prestopok po §. 312 k. z. kaznjivo po §. 267 in 279 k. z.
14. Dragotin C... pregrešek po § 280 k. z. in prestopok po §. 314 k. z. kaznjivo po § 267 in 279 k. z.
15. Miha Mittermayer, pregrešek po §. 280 k. z. in prestopok po §. 314 k. z. kaznjivo po §. 267 in 279 k. z.
16. Ivan Jerič, pregrešek po §. 280 k. z. kaznjivo po §. 279 k. z.
17. Franc Milave prestopok po §. 314 in 431 k. z. kaznjivo po §. 267 in 431 k. z. in Nace Mave prestopok po § 460 k. z.

C. kr. državno pravdnštvo predlaga, da se: 1. določi glavna razprava pred c. kr. deželnim sodiščem v Ljubljani pristojnim po § 13 št. 1, 51 in 56 kpr. 2. pozovejo priče in zvedenci in boro spisi v pod /- priloženemu imeniku navedeni 3. drži obtoženc Janez Erbežnik po §. 175 št. 2 k. z. v preiskovalnem zaporu, pusti drugi obtoženi v prostosti.

Razlogi.

V Ljubljani osnovali so nemški dijaki početno zvezo Karniola! Zoper člane te zveze začeli so slovenski visokošolci sovražno gibanje in prvokrat so trčili slovenski in nemški dijaki skupaj dne 14. marca 1898 v obližji pošte. V teden potem so se ponavljali izgredi, ker so slovenski visokošolci od nemških zahtevali, da naj čepice zveze Karniola odložijo in jim jih hoteli vzeti.

O teh izgredih so v Ljubljani izhajajoči listi poročevali in dvenika „Slovenski Narod“ in

„Slovenci“ sta pri tej priliki slovenske visokošolce in sploh vse občinstvo prosila, naj se ne da zapeljati v izgrede, naj ohrani mirno kri in se ne da izzivati od mladih ljudi, ki komaj vedo da žive. Le „Slovenski List“ neodvisno slovensko krščansko socialno glasilo ni dal prostora pomirljivim besedam temveč je dne 16. februarja 1898 natisnil notico, da se govori po Ljubljani, da pridejo iz Gradca in Dunaja Karniolcem na pomoč nemški burši in je pristavil: „Dobrodošli v Ljubljani, da je vzdramete sloveski živelj“. —

V nedeljo 20. februarja 1898 primerle so se vsled tega v Ljubljani demonstracije, katere so bile naperjene proti Nemcem oziroma proti članom zveze „Karniola“. Ob 11. uri dopoldne zbralo se je mnogo ljudstva v zvezdi, ktero je potem korakalo skozi Šellenburgove ulice na glavni trg le tam demonstrovalo pred rotovžom in se potem zopet v zvezdo podalo, kjer je do 12. ure demonstrovalo, dokler ga ni orožništvo razkropilo.

Od začetka pelo je zbrani množica pesem „Hej Slovani“ in „Naprej zastava slave“, potem pa pred kazinskim poslopjem v katerem so bili Karniolci zbrani vpilo „Živijo“, „Pereat Germania“ naj pogine Nemčija“, „Natri pojmo in jih vun vržimo“. Vun znjīm, na goložu jih bomo snedli itd. Proti kazini letele so kepe snega, nekdo je tudi en jaje in kamene metal. Množica je bila jako razburjena in razdražena in ako jo ne bili redarji pomirovali in nazaj silili — bati bi se bilo najhujšega.

Ker so pa imeli redarji povelje le z lepo pogovarjati ljudstvo se le to ni veliko brigalo za nje, morali so priti žandarji, kateri so potem ljudstvo razgnali. Vendar pa je bilo poprej v kazinskem poslopju nekaj oknov p. bitih in ravno tako tudi eno okno pri Gruberjevi prodajalnici na glavnem trgu Ljudstvo je tudi z rokami in palicami žugalo proti Karniolcem in vpilo: Živio Slovenci, nemec vun, čepice doli, potem bo mir prej ne. Nekateri utipotapili so se v kazino, da bi naskočilo nemške visokošolce, bili pa še v veži kazine zasačeni in od redarjev iztirani.

Iz tega izhaja, da ni šlo samo za neko prazno demanstracijo, ampak da je imelo zbrano ljudstvo sovražne namene proti nemškim visokošolcem in da bi jih bilo tudi izpeljalo, če bi se mu bilo posrečilo.

Kakšen namen je zbrano ljudstvo imelo izhaja iz sledečega: Obtoženi Anton Kosec prišel je po izpovedbi Jožefa Kos (št. 90.) dne 19. februarja 1898 okoli poldneta v Mehletovo šnapsarijo pri Dolenski mitnici in je le tam v navzočnosti gostov govoril: Jutri pridejo Nemci iz Gradca ali Dunaja, mi bomo pa šli v katoliško društvo, nemci pa v kazino. Katoliški se bomo zbrali v svojem domu in potem šli v Zvezdo. Če bomo tam skozi „Sternale“ šli in če bode kateri nemcev kaj rekl, pa jih bomo nabili. Proti Kosu je še posebej rekel: Pridite vsi „Štefanovski fanti“ jutri ob 11. uri v zvezdo, da bomo vidli, kaj bo, če bo kakšen kaj storil, ga bo že jeden ali drugi ke v rit sunil.

Priča Janez Žebre (O. št. 113.) je izpovedal, da je bil v nedeljo zjutraj v gostilni pri Lahu v Vegovih ulicah, da je bilo tam mnogo ljudstva zbranega in da so se pogovarjali, da bodo šli v zvezdo in da bodo nemčurje topli.

Ivan Lekan (O. št. 59.) je povedal, da je prišel Ivan Miklavc 19. februarja 1898 zvečer v njegovo kavarno in le tam govoril: Pereat nemškim puršam, jutri gremo v zvezdo in bomo vse zbili.

Iz vsega tega pač nedvomljivo izhaja, da je imela množica namen kaziao naskočiti, Karniolce prisiliti čepice odložiti al. pa jim jih s silo vzeti in jih pretepsti. Ravno tako nedvomljivo je pa, da je bil Ivan Štefe oče te demonstracije in njeni vodja.

Kakor že omenjeno je najprvo „Slovenski List“ katerega upravnik je ravno Ivan Štefe prvi natisnil notico, da pridejo iz Graca ali Dunaja Karniolcem na pomoč nemški burši — in krščansko socialno delavstvo je pri shodu, kateri se je vršil 15. marca 1898 na Viču vsprejelo sledečo resolucijo: „Javni shod na Viču protestira proti izvirajočemu sirovemu nastopu tistih nemških Karniolcev v Ljubljani, ki so na Dunaju in Gracu napadeli slovenske vseučilišnike ter s svojimi napadi onemogočili za nekaj časa nadaljevanje študij naše vseučiliške mladine. Pristojne oblasti se pozivljajo, da nošnji frankfurtarskih trakov nemudoma konec naredo, ker tudi slovensko delavstvo ne more več ohraniti mirne krvi očigled tega, da se nemštvo upa razgrajati po naši slovenski Ljubljani, katere slovenski značaj smo pripravljani braniti do skrajnih posledic;“ — in med razgrajajočo množico dne 20. februarja 1898 je bilo v prvi vrsti viditi mnogo udov Slovenske krščansko-socialne zveze, katere tajnik je obtoženi Ivan Štefe, kar potrdi Jožef Schweiger (O. št. 9.) in Matevž Razberger (O. št. 47.)

Ivan Štefe je ko je prišel dne 20. februarja 1898 iz Drenikove prodajalnice v Zvezdo razdelaval med ljudi slovenske trakove in jih nekaterim še sam pripel.

Priča Janez Ažman (O. št. 52.) Ivan Štefe je množici zaukazal, da naj gre iz zvezde skož Šellenburgove ulice jekorakal pred njo in množica mu je sledila kamor je on šel.

On je zmiraj okoli letal in ljudi spodbujal. Ko se redarji na povelje mestnega komisarja Podgoršek Jakoba Ardigal aretirali in na rotovž odvedli je takoj tekel Štefe k županu da bi oprostil Ardigala, in ko je župan res ukazal, da naj se Ardigal izpusti, podal se je Štefe z množico na rotovž in ko so Ardigala spustili stopil je k njem, mu podal roko in rekel: „Oprostili smo vas“ potem se pa proti množici obrnil in zaupil „Živijo oprostili smo ga“. Aretovanemu Janezu Erbežnik zaklical je: „Jutri oglasite se pri meni, vsaj poznate Štefeta“.

Sploh priče potrdijo, da se je vedel Ivan Štefe kakor vodja ali „Rädelsführer“.

K demonstraciji dne 20. februarja 1898 spodbadali in zapeljavali so pa tudi še drugi namreč Ivan Miklavc, Jernej Žargi, Anton Kosec, Alojzij Lukner, Karol K., Anton L., Anton B. in Ivan M. . . . Po noči od 19. do 20. februarja 1898. je bilo namreč po Ljubljani več tisoč listov nalepljenih in raztresenih z vsebino: „Zavedni Slovenci nedeljo 20. t. m. ob 11. uri dopoldne v Zvezdo. To je bila parola. In take listke so slovenski visokošolci Karol K., Anton L., Anton B. in Ivan M. ko so omenjeno noč po Starem trgu šli nalepljali in raztresali, kar je po izpovedbah Jakoba Kržan, Mihe Korenjak in Franceta Kurant (O. št. 23, 70, 102, 158) dokazano. Visokošolci bili so sicer takoj aretovano, a spustili so se brez ovadbe.

Ravno tako je Alojzij Lukner okoli 100 takeh listkov katere mu je baje en gosposki go spod izročil razdelil, kar on prizna, dal je en listek tudi urarskemu pomočniku Matevžu Razberger. (Opr. št. 47.)

Ivan Miklavc prišel je 19. februarja 1898 zvečer v Lekanova kovarno in je gostam delil listke omenjene asebine ter govoril: Pereat nemškim buršam, jutro gremo v zvezdo in bomo vse zbili — kar potrdi kovarnar Ivan Lekan. (O. št. 59)

En listek dal je tudi Alojziju Hiršmanu (O. št. 21)

Dne 20. februarja 1898 bil je pa Miklavc tudi v zvezdi silil je v kazino in vpil proti množici: „pojdite gremo vsi notri, jih bomo vun zmetali in kapce doli pometali: kar potrdi priča Matevž Razberger. (O. št. 47)

Sploh potrdijo Franc Potokar (O. št. 48) Jakob Kržan, (O. št. 23) Jožef Herzog (O. št. 29) in Lorenc Breznik (O. št. 85) da je bil Miklavc zelo siten, da je le proti kazini silil in priča Leopold Bürger (O. št. 127) zasačil ga je uže v veži kazine in ga odpravil.

Jernej Žargi (O. št. 67) je dne 20. februarja 1898 tudi v zvezdi bil je druge hujskal, naj gredo v kazino in je po izvedbah Jožefa Kerin (O. št. 50) in Jožefa Schwaiger (O. št. 83) upil: „Živijo slovensci, nemce vun, čepice doli, potem bo mir prej ne vsi morajo vun, mi smo na naši zemlji“ — in ni dal pred miru doklej ni ukazal policijski kancist Schweiger (O. št. 9) ga aretirati. Kako je Kosec v mehletovi šnapsariji hujskal je bilo uže zgoraj navedeno.

Ker se ljudstvo ni hotlo pomeriti in od kazine oddaliti zapovedal je mestni policijski komisar Podgoršek množico pred kazino, da mora nazaj iti. Med to množico bil je tudi delavec Ardigal Jakob. Le-ta pa ni hotel ubogati in ko sta ga redarja Guido Schmalz in France Klančičar ktera sta imela povelje zvezdo popolnoma izprazniti večkrat opominjala, da naj gre proč se ni hotel odstraniti — in je potem omenjenama redarjema ko sta ga ne povelje policijskega komisarja Podgoršek aretovala in proč peljala pretil: Vama bom že pokazal Priči Guido Schmalz (O. št. 29) in France Klančičar (O. št. 62). Ko je zagledal Ivan Štefe, da je Jakob Ardigal aretiran in da ga redarja Schmalz in Klančičar od kazine proti Wolfvim ulicam tirata vzdignil je palico in z njo drubali pokazal o smeri, kjer sta redarja peljala Ardigala, kakor da naj gre množica za njim, in upil: „tako aretovanega izpustiti“ in aretovanca takoj na županovo povelje izpustiti, vsled česar se mnogo ljudi pod njegovem vodstvom in skrikom spustiti ga morate, delovci ne bodo aretovani za redarjema Schmalz in Klančičar vsulo, tako je moral redar Schmalz v obrambo sabljo potegniti. S to množico, katera je imela očividno namen se redarjem zoperstaviti in Ardigala oprostiti letela sta za redarjema tudi Miha Mittermajer in Dragotin C. kar priča Alojzij Slanovec, (O. št. 67) kateri je tudi slišal, da je Dragotin C. . . . kateri se je moral pri Gerberjevi hiši vstaviti, ker so redarji Wolfve ulice zaprli, upil za redarjem Schmalz, kje da ima stražnik pravico proti njemu sabljo vleči.

Tudi Ivan Jerič je bil dne 20. februarja 1898 v zvezdi in ni hotel ubogati povelju se odstraniti. Ko so stražniki velevali množici naj se razide in jo nekaj korakov za železno ograjo nasproti kazine potisniti prijel se je Ivan Jerič za železno ograjorekoč: da ne gre nazaj, tako, da ga je moral redar Štefan Goričan s silo proč spraviti. Tudi Jeriču je takoj Ivan Štefe na pomoč prišel in proti redarju Štefan Goričan (O. št. 28.) rekel: tacega surovega ravnanja naše ljudstvo ni navajano in da mora redarjevo številko zapisati in to tudi res storil. Štefan Goričan je potem na povelje mestnega komisarja Podgoršek Ivana

Jerić aretirat in ga z redarjem Matija Plevnik gnal na rotovž. Takoj vsula se je tolpa ljudi za njima in je upila „oprostimo ga“. Med to množico bil je tudi Ivan Štefe, kar priča Štefan Goričan.

Redar Jožef Herzog stal je v zvezdi nasproti „Tonhalle“ in imel je od komisarja Podgoršek povelje vstop v zvezdo zabraniti. Prišel je Franc Milauc in hotel v zvezdo iti. Herzog rekel mu je, da vhod ni dovoljen. Milauc hotel je pa siloma v zvezdo priti in Herzog se je vsled tega z vzdignimi rokami postavil mu nasproti in rekel „Halt vstop ni dovoljen“ Milauc zaupil je pa „suvati me ni treba“ in vprašal: „Katero številko pa imate Aha 25.“ — Na to priteče pa Ivan Štefe stopi k redarju Herzog in pravi: Ali ni vstop dovoljen ako pridejo omikani ljudje? Kdo je vam prepovedal. Herzog rekel mu je, da prepoved dal komisar Podgoršek na kar je Štefe odšel rekoč: „Kje je Hribar se bomo že z Hribarjem zmenili.“ Priča Jožef Herzog (O. št. 85) Med tistim, kateri so se bili v kazinsko vežo utihotapili bil je tudi Janez Jerina. Mestni komisar Podgoršek poklical je redarja Franceta Golob in mu ukazal, da naj Jerina vun spravi. Golob prijel je Janeza Jerina in ga hotel vun poriniti, Jerina se mu je pa zoperstavil in je proti njemu palico vzdignil, tako da je moral Golob (št. 26) sabljo potegniti in še le potem se je Jerina udal in se je Golob posrečilo Jerina iz kazinske veže poriniti. Ker pa Jerina še ni kotel proč iti rekel mu je redar Matija Plevnik, kateri je pred kazinskim poslopjem stal, da naj se odstrani ali Jerina se je tudi temu redarju zoperstavil in ga je z roko za obleko pri persih zagrabil, tako da je tudi redar Plevnik moral sabljo potegniti, da se je od Janeza Jerina oprostil. To vidili so tudi redarji Janez Ažman, (O. št. 52) France Vrečar (O. št. 63) in Jožef Kerin. (O. št. 83)

Ko je po ukazu Ivana Štefe množica šla skozi Šellenburgove ulice so bile pri kavarni v kazini dve velika okna pobita. Kdo je eno okno pobil se do sedaj še ni zvedelo. Drugo okno pobil je pa Ivan Inocente kajti priča Matevž Razberger (O. št. 47 in 100) izpove, da je natanko videl da je Ivan Inocente proti dotičnemu oknu z roko zamahnil in v tem zaropotala je šipa in bila ubita. Ivan Inocente se je pa koj ko je to storil, obrnil, kakor da bi nič ne vedel, odšel in se med množico zamešal. Razberger (O. št. 29) ga je takoj redarjema Schmalz (O. št. 65) in Kocjančič (O. št. 91) kot onega, ki je šipo ubil pokazal, a redarja se nista upala ga aretirati. —

Ko so uže žandarji množico razkropili in od kazine proč potisnili, šla sta nemška visokošolca Konrad Stöcklinger in Alojz Cacak brez kacega znamnja zveze Karniola iz Zvezde proč v Vegove ulice. Na voglu hiše v kateri je „Narodna tiskarna“ stale so neke črno oblečene dame in pri njih stal je dijak Žiga Vodusek. Ko se te dame zagledale Stöcklingarja in Cacak rekle so: O ti burši! ti imajo pa korajžo — in kako izpove Nace Mavec pritekla je okoli 8 let stara deklica k ljudstvu katero je stalo pri Majerjevi baraki in je taisto opozorila na Stöcklingarja in Cacka rekoč tamle pa 2 nemca gresta, in tekla je proti Vegovem ulicam, množica pa za njo. Ljudstvo upilo je proti omenjinima visokošolcema in s palicami žugalo. Cacku posrečilo se je v Reharjevi hiši v Hilšerjevih ulicah se skriti, Stöcklinger skočil je pa v delavnico črevljarja Jožefa Zupan (O. št. 20.) v Hilšerjevih ulicah. Množica začela je kepe snega v delavnico metati in ena kepa v kateri je bil kamen zadela je 82 let staro taško Jozefa Zupan na usta. Tudi ena palica priletela je v delavnico. Zupan je delavnico zaprl a ljudstvo je pahnilo v vrata, da so se odprle. Zupan je potem zopet vrata zaprl zaklenil in zariglal, in tiščali so jih Zupan njegova žena in tašča in Stöcklinger, od zunaj je pa množica v vrata tako tiščala, da so kar škripale in je bilo se bati, da se bodo polomile. Pri tem vpilo je ljudstvo: Nemca vun, če ne bomo šajbe pobili vun njim ali pa gremo mi notri. Otroci Jožefa Zupan so se močno bali in jokali in vsled tega rekel je Stöcklinger, Zupanu naj vrata odpre da bo vun skočil. Zupan odprl je vrata Stöcklinger skočil je vun, množico vdarla je po njemu, mu klobuk in palico odbila, vendar se mu je posrečilo uiti in tekel je proti deželnim predsedstvu, kjer ga je le-tam stoječi žandar obvaroval od daljega napada. Poprej je pa še došli ck. stotnik Reindl množico od njega zadrževal. Eden najhujših razgrajalcev pri Zupanovi delavnici bil je Janez Erbežnik, kateri je na vsaki način skušal v delavnico priti in kateri je po izpovedbi Jožefa Miklavc (O. št. 135) z rokami po vratih tolkel in upil Nemca vun, če ne bomo šajbe pobili. —

Pri tej aferi bil je tudi mehanik Franc Milauc in je po izpovedbi Jožefa Miklavc po Stöcklingerju ko je Zupanovo delavnico zapustil s palico po glavi zamahnil. Ko je Stöcklingerju klobuk iz glave bil odbil, pobral je taistega Nace Mave in ga je kakor sam prizna, ker je bil še skoraj nov damu vzel, da bi ga sam nosil in se je tedaj taistega zavoljo svojega dobička prilastil.

Ker so vse v obtožbi navedene djanja po pričah dokazane je glede na v obtožbi navedene §. §. kazenskega zakona obtožba opravičena.